

Chambre des Représentants

SESSION 1969-1970

13 FÉVRIER 1970

PROJET DE LOI

portant approbation de la Convention entre la Belgique et le Portugal en vue d'éviter les doubles impositions et de régler certaines autres questions en matière d'impôts sur le revenu, et du Protocole final, signés à Bruxelles le 16 juillet 1969.

EXPOSE DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

Le Gouvernement soumet à votre approbation la Convention signée le 16 juillet 1969 entre la Belgique et le Portugal, avec le Protocole final qui s'y rattache, convention tendant à éviter les doubles impositions et à régler certaines autres questions en matière d'impôts sur les revenus.

Cette Convention s'inspire dans toute la mesure du possible des dispositions de la convention-type de l'O. C. D. E. et se rapproche donc, dans l'ensemble, des conventions similaires conclues avec la Suède le 2 juillet 1965, avec la République Fédérale d'Allemagne le 11 avril 1967, avec la Norvège le 30 juin 1967, avec le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord le 29 août 1967, avec le Japon le 28 mars 1968 et avec la Grèce le 24 mai 1968.

La Convention se subdivise en six chapitres qui sont traités successivement ci-après. Deux points particuliers de nature technique sont en outre précisés dans le Protocole final annexé à la Convention.

I. Champ d'application de la Convention (articles 1 et 2).

Les articles 1 et 2 délimitent, respectivement au regard des personnes et des impôts, le champ d'application de la Convention. Celle-ci s'appliquera aussi aux impôts identiques ou analogues aux impôts existant actuellement, qui seraient instaurés à l'avenir dans l'un des deux Etats.

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1969-1970

13 FEBRUARI 1970

WETSONTWERP

houdende goedkeuring van de Overeenkomst tussen België en Portugal tot het vermijden van dubbele belasting en tot regeling van sommige andere aangelegenheden inzake belastingen naar het inkomen, en van het Slotprotocol, ondertekend te Brussel op 16 juli 1969.

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De Regering onderwerpt aan uw goedkeuring de op 16 juli 1969 tussen België en Portugal gesloten Overeenkomst en het Slotprotocol tot het vermijden van dubbele belasting en tot regeling van sommige andere aangelegenheden inzake belastingen naar het inkomen.

Deze Overeenkomst volgt zo getrouw mogelijk de bepalingen van het modelverdrag van de O. E. S. O. en vertoont dan ook in het algemeen hetzelfde patroon als de gelijksoortige verdragen die op 2 juli 1965 met Zweden, op 11 april 1967 met de Bondsrepubliek Duitsland, op 30 juni 1967 met Noorwegen, op 29 augustus 1967 met het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, op 28 maart 1968 met Japan en op 24 mei 1968 met Griekenland zijn gesloten.

De Overeenkomst is in zes hoofdstukken ingedeeld, die hierna achtereenvolgens behandeld worden. Twee bijzondere punten van technische aard zijn nader verduidelijkt in het aan de Overeenkomst gehechte Slotprotocol.

I. Reikwijdte van de Overeenkomst (artikelen 1 en 2).

De artikelen 1 en 2 omschrijven de reikwijdte van de Overeenkomst ten opzichte van de personen en van de belastingen. De Overeenkomst zal ook van toepassing zijn op belastingen van gelijke of gelijksoortige aard als de thans bestaande belastingen, die in de toekomst in een van beide Staten mochten worden ingevoerd.

II. Définition des principales notions de la Convention (articles 3 à 5).

Dans leur ensemble, les définitions reprises sous les articles 3 à 5 correspondent à celles de la Convention-type et aux définitions analogues figurant dans nos conventions similaires précitées.

III. Régime d'imposition applicable aux diverses catégories de revenus (articles 6 à 22).

Suivant le régime d'imposition qui leur est applicable dans l'Etat de la source, les revenus peuvent être classés en trois catégories :

1° Revenus exemptés dans l'Etat de la source :

- les bénéfices de la navigation maritime et aérienne (art. 8);
- les plus-values provenant de l'aliénation de biens mobiliers qui ne font pas partie d'un établissement stable ou d'une base fixe situés dans l'Etat de la source (art. 13, §§ 2 et 3);
- les plus-values provenant de l'aliénation de navires ou d'aéronefs exploités en trafic international et de biens mobiliers affectés à leur exploitation (art. 13, § 2, 2e alinéa);
- les pensions du secteur privé (art. 18);
- les sommes que les étudiants reçoivent de l'étranger pour couvrir leurs frais d'entretien, d'études ou de formation (art. 20);
- les rémunérations que les étudiants perçoivent au titre d'un emploi salarié exercé dans l'Etat de la source pendant une période ne dépassant pas 183 jours au cours de l'année civile; l'exonération n'est accordée que si l'ensemble des rémunérations et des sommes susvisées n'excède pas 10 000 F par mois; par rémunérations on entend en l'espèce le montant brut des rémunérations et des avantages sociaux diminué des retenues sociales à charge des intéressés (art. 20);
- les revenus de nature ou de source non mentionnées dans les autres articles de la Convention, s'ils sont soumis à l'impôt dans l'Etat du domicile du bénéficiaire (art. 21).

2° Revenus soumis à une imposition limitée dans l'Etat de la source :

L'Etat de la source doit limiter à 15 % son impôt afférent aux dividendes (art. 10) et aux intérêts normaux (art. 11) sauf lorsque le bien générateur des revenus — action, obligation, créance, etc. — se rattache effectivement à un établissement stable situé dans cet Etat.

Par ailleurs, la partie normale des redevances peut subir dans l'Etat de la source un prélèvement limité à 5 p. c. du montant brut. On s'écarte ici de notre politique en matière conventionnelle; cette dérogation respecte la position adoptée par le Portugal au Comité fiscal de l'O. C. D. E. où ce pays a déclaré ne pouvoir renoncer à toute imposition des redevances provenant de son territoire, et l'engagement pris par les autres Etats membres — dont la Belgique — d'autoriser, moyennant réciprocité, une perception à la source limitée à 5 p. c.

3° Revenus imposables sans limitation dans l'Etat de la source :

Les revenus énumérés ci-après sont imposables sans limitation dans l'Etat de la source, lequel sera, suivant le cas,

II. Bepaling van de voornaamste begrippen uit de Overeenkomst (artikelen 3 tot 5).

Doorgaans stemmen de bepalingen van de artikelen 3 tot 5 overeen met deze van het O. E. S. O.-model en met de overeenkomstige bepalingen in onze voormelde gelijksoortige verdragen.

III. Aanslagregeling met betrekking tot de verschillende categorieën van inkomsten (artikelen 6 tot 22).

Volgens de in de bronstaat toepasselijke regeling, kunnen de inkomsten in drie categorieën worden verdeeld.

1° Inkomsten die in de bronstaat vrijgesteld zijn :

- winsten uit zee- en luchtscheepvaart (art. 8);
- meerwaarden uit vervreemding van roerende goederen die geen deel uitmaken van een vaste inrichting of vaste basis in de bronstaat (art. 13, §§ 2 en 3);
- meerwaarden uit vervreemding van schepen en luchtvaartuigen geëxploiteerd in internationaal verkeer en roerende goederen gebezigd voor de exploitatie daarvan (art. 13, § 2, 2^e lid);
- pensioenen uit de particuliere sector (art. 18);
- betalingen van buitenlandse herkomst aan studenten ten behoeve van hun onderhoud, onderwijs of opleiding (art. 20);
- bezoldigingen door studenten ontvangen wegens een dienstbetrekking die zij in de bronstaat gedurende ten hoogste 183 dagen in het kalenderjaar uitoefenen; de vrijstelling geldt slechts indien het totale bedrag van de bezoldiging en van de hierboven vermelde betalingen 10 000 F per maand niet te boven gaat; onder bezoldigingen wordt ter zake verstaan het brutobedrag van de bezoldigingen en de desbetreffende sociale voordelen, verminderd met de sociale bijdragen van de betrokkenen (art. 20);
- inkomsten die naar hun aard of hun herkomst niet in de andere artikelen van de Overeenkomst vermeld zijn indien zij in de domiciliestaat van de genietter aan belasting onderworpen zijn (art. 21).

2° Inkomsten die in de bronstaat aan beperkte belasting onderworpen zijn :

De bronstaat moet zijn belasting tot 15 % beperken met betrekking tot dividend (art. 10) en normale interest (art. 11), behalve indien het goed-aandeel, obligatie, schuldvordering, enz. — dat deze inkomsten oplevert wezenlijk verbonden is met een vaste inrichting in die Staat.

Anderzijds mag van het normale gedeelte van royalty's in de bronstaat een belasting van ten hoogste 5 % gegeven worden, berekend op het ruwe bedrag. Deze regeling, die van onze gewone verdragspolitiek afwijkt, is in overeenstemming met het door Portugal in het Fiscaal Comité van de O. E. S. O. ingenomen standpunt, dat het niet in staat is de uit zijn grondgebied herkomstige royalty's belastingvrij te laten, en met de aldaar door de andere lidstaten — waaronder België — toegezegde bereidheid om, op basis van wederkerigheid, een belastingheffing van ten hoogste 5 % toe te staan.

3° Inkomsten die in de bronstaat onbeperkt belastbaar zijn :

De hiernavolgende inkomsten zijn zonder beperking belastbaar in de bronstaat die, naar het geval, de Staat zal zijn

l'Etat où les biens, l'établissement stable ou la base fixe sont situés, l'Etat où l'activité est exercée ou l'Etat dont le débiteur est un résident :

- les revenus de biens immobiliers (art. 6);
- les bénéfices d'un établissement stable d'une entreprise (art. 7);
- les plus-values provenant de l'aliénation de biens immobiliers ou de biens mobiliers faisant partie d'un établissement stable ou d'une base fixe situés dans l'Etat de la source (art. 13, § 2, 1re alinéa);
- les profits des professions libérales ou d'autres activités indépendantes produits dans une base fixe (art. 14);
- les rémunérations des appointés et salariés du secteur privé, à l'exception de personnes occupées à bord d'un navire ou d'un aéronef en trafic international et du cas de la règle dite des 183 jours (art. 15);
- les rémunérations allouées, en raison de l'exercice de leur mandat, aux administrateurs, commissaires, etc. de sociétés : ces rémunérations sont imposables dans l'Etat dont la société est résidente; toutefois, les rémunérations afférentes à des fonctions réelles et permanentes (activité journalière) sont imposables, conformément à l'article 15, dans l'Etat où ces fonctions sont exercées (art. 16 et § 1 du Protocole final);
- les revenus des professionnels du spectacle et des sportifs (art. 17);
- les rémunérations et pensions publiques, imposables uniquement dans l'Etat du débiteur, à moins que le bénéficiaire ne soit un ressortissant de l'autre Etat sans être en même temps un ressortissant de l'Etat du débiteur (art. 19);
- les bénéfices qui sont imposables dans le chef d'une société belge en cas de rachat de ses propres actions ou à l'occasion du partage de son avoir social, ainsi que les gains provenant de l'incorporation de réserves au capital ou de l'émission d'actions avec réserve de préférence pour les associés de sociétés portugaises (art. 22).

IV. Mesures applicables dans l'Etat du domicile fiscal en vue d'éviter la double imposition (art. 23).

A. Au Portugal (art. 23, § 1).

D'une manière générale, le Portugal remédie à la double imposition des revenus ayant leur source en Belgique en déduisant de l'impôt portugais y afférent l'impôt qui a été perçu en Belgique (méthode dite de l'imputation). Pour ce qui concerne les intérêts et les redevances, l'imputation sera limitée respectivement à 15 % et 5 % du montant brut.

B. En Belgique (art. 23, § 2).

1° Revenus exonérés au Portugal.

Ces revenus sont imposables en Belgique au taux plein conformément au droit commun.

2° Revenus soumis à une imposition limitée au Portugal.

Il est remédié à la double imposition des revenus par l'imputation opérée suivant les modalités prévues à l'article 23, § 2, 2°. Cette imputation s'opère en fait suivant les dispositions du droit commun : les dividendes portugais recueillis par des personnes physiques résidentes de la Belgique, ainsi que les intérêts et redevances d'origine portugaise qui sont imposables au Portugal et sont recueillis

waar de goederen, de vaste inrichting of de vaste basis zijn gelegen, waar de bedrijvigheid wordt uitgeoefend of waarvan de schuldenaar verblijfhouder is :

- inkomsten uit onroerende goederen (art. 6);
- winsten van een vaste inrichting van een onderneming (art. 7);
- weerwaarden uit vervreemding van onroerende goederen, zomede van roerende goederen die deel uitmaken van een vaste inrichting of een vaste basis in de bronstaat (art. 13, § 2, 1ste lid);
- baten van vrije beroepen of andere zelfstandige werkzaamheden die in een vaste basis opgebracht zijn (art. 14);
- beloningen van loon- en weddetrekkers uit de particuliere sector, behalve personeel aan boord van een schip of luchtvaartuig in internationaal verkeer en het geval van de zogenaamde regel van 183 dagen (art. 15);
- beloningen uit hoofde van het mandaat van beheerders, commissarissen, enz. van vennootschappen : deze zijn belastbaar in de Staat waarvan de vennootschap verblijfhouder is, doch de beloningen voor werkelijke en vaste functies (dagelijkse werkzaamheden) zijn volgens art. 15 belastbaar in de Staat waar de functies worden uitgeoefend (art. 16 en § 1 van het Slotprotocol);
- inkomsten van beroepsartiesten en sportbeoefenaars (art. 17);
- openbare beloningen en pensioenen, slechts belastbaar in de Staat van de schuldenaar, tenzij de genietter een onderdaan van de andere Staat is zonder eveneens onderdaan van de Staat van de schuldenaar te zijn (art. 19);
- voordelen die belastbaar zijn ten name van een Belgische vennootschap in geval van inkoop van haar eigen aandelen of van verdeling van haar maatschappelijk vermogen, zomede winsten voortkomende uit opneming van reserves in het kapitaal of uit uitgifte van aandelen met voorrang voor de vennoten van Portugese vennootschappen (art. 22).

IV. Maatregelen tot vermindering van dubbele belasting in de domiciliestaat (art. 23).

A. In Portugal (art. 23, § 1).

Over het algemeen vermijdt Portugal dubbele belasting van inkomsten van Belgische herkomst door de in België geheven belasting af te trekken van de Portugese belasting met betrekking tot de aan deze laatste belasting onderworpen inkomsten (zogenaamde verrekeningsmethode). Met betrekking tot interest en royalty's zal de verrekening respectievelijk tot 15 % en 5 % van het brutobedrag beperkt worden.

B. In België (art. 23, § 2).

1° In Portugal vrijgestelde inkomsten :

Deze inkomsten zijn hier te lande tegen het volle tarief en volgens het gemeen recht belastbaar.

2° In Portugal aan beperkte belasting onderworpen inkomsten :

Dubbele belasting van deze inkomsten wordt vermeden door verrekening volgens de in artikel 23, § 2, 2° neergelegde regels. De verrekening gebeurt in feite overeenkomstig het gemeen recht : Portugese dividenden verkregen door natuurlijke personen, verblijfhouders van België, zomede interesten en royalty's van Portugese oorsprong die in Portugal belastbaar zijn en verkregen zijn door natuur-

par des personnes physiques ou morales résidentes de la Belgique, donnent lieu à l'imputation de la quotité forfaitaire d'impôt étranger de 15 %. L'imputation sera également accordée pour lesdits revenus — à déterminer de commun accord par les autorités compétentes des deux États — qui sont temporairement exemptés au Portugal en vertu de dispositions légales particulières tendant à favoriser les investissements économiques nécessaires au développement de l'économie portugaise (méthode dite du « tax-sparing », s'écarter du droit commun belge, mais également prévue dans notre convention avec la Grèce).

Cas particulier : dividendes portugais recueillis par des sociétés belges.

En règle générale, ces dividendes subissent, en raison de l'encaissement, le précompte mobilier de 10 %; considérés comme des revenus définitivement taxés, ils sont ensuite exonérés, à concurrence de leur montant net (90 ou 95 %), de l'impôt des sociétés et, lors de leur redistribution, du précompte mobilier.

En vertu de l'article 23, § 2, 4°, les sociétés belges peuvent, sous certaines conditions, demander l'exonération du précompte mobilier lors de l'encaissement des dividendes portugais; en contrepartie, les dividendes ainsi exemptés seront passibles du précompte mobilier lors de la redistribution aux actionnaires des sociétés belges intéressées (régime facultatif prévu aussi pour les dividendes d'origine allemande, américaine, britannique, française, grecque, japonaise, norvégienne et suédoise). L'application de ce régime facultatif pourra cependant être limitée aux dividendes de certaines participations, dans l'éventualité où une limitation semblable serait instaurée à l'avenir par la législation belge pour l'application de la règle « non bis in idem » aux dividendes d'origine belge (§ 2 du Protocole final).

3° Revenus imposables sans limitation au Portugal.

La Belgique exempte ces revenus, mais elle peut les prendre en considération pour fixer le taux applicable aux autres revenus imposables des bénéficiaires (méthode dite de l'exemption avec progressivité — art. 23, § 2, 1°). La Convention contient cependant une disposition tendant à éviter un double dégrèvement par suite de l'imputation des pertes qu'une entreprise belge aurait subie dans son établissement stable au Portugal (art. 23, § 2, 5°).

Cas particulier : entreprises interdépendantes.

L'article 9 accorde aux États contractants la possibilité de faire échec aux transferts abusifs de bénéfices entre des entreprises associées ou interdépendantes sans pour cela entraîner l'obligation de remédier à la double imposition qui peut atteindre certains éléments de revenus. Empruntée à la Convention-type de l'O.C.D.E. cette disposition figure dans toutes les conventions de double imposition conclues par la Belgique depuis la publication de ce document.

Ainsi que le Conseil d'État le fait remarquer dans son avis, l'article 24, § 6, de la Convention confirme la possibilité d'une double imposition dite économique résultant de l'application de l'article 9. À cet égard, il y a lieu de remarquer que cette clause de non-discrimination a pour but de garantir la déduction des intérêts, redevances ou autres frais qui sont payés par une entreprise d'un État contractant à un résident de l'autre État contractant, sauf si, par application de l'article 9, ces intérêts, redevances et autres frais doivent être rapportés aux bénéfices de l'entreprise débitrice. Dans cette dernière éventualité, il subsiste donc

liques personnes ou rechtspersonen, verblijfhouders van België, geven aanleiding tot verrekening van het forfaitair gedeelte van buitenlandse belasting van 15 %. Bovendien zal verrekening ook worden toegestaan indien die inkomsten — waarover de bevoegde autoriteiten van de twee Staten dienen overeen te komen — in Portugal tijdelijk van belasting zijn vrijgesteld ingevolge bijzondere wetsbepalingen ter bevordering van door de ontwikkeling van de Portugese economie noodzakelijke investeringen (zogenaamd « tax sparing credit », afwijkend van het Belgisch gemeen recht, maar ook voorzien in ons verdrag met Griekenland).

Bijzonder geval : Portugese dividenden verkregen door Belgische vennootschappen.

Over 't algemeen ondergaan deze dividenden de roerende voorheffing van 10 % bij de inning; als definitief belaste inkomsten worden zij vervolgens tot het nettogedeelte (90 of 95 %) vrijgesteld van vennootschapsbelasting benevens, wanneer zij verder worden uitgekeerd, van de roerende voorheffing.

Volgens artikel 23, § 2, 4° kunnen Belgische vennootschappen onder zekere voorwaarden vrijstelling van de roerende voorheffing vragen bij de incassering van Portugese dividenden; daartegenover staat dan dat de aldus vrijgestelde dividenden aan de roerende voorheffing zullen worden onderworpen wanneer zij verder worden uitgekeerd aan de aandeelhouders van de betrokken Belgische vennootschap (facultatieve regeling die ook geldt voor dividenden van Amerikaanse, Britse, Duitse, Franse, Griekse, Japanse, Noorse en Zweedse oorsprong). De toepassing van deze facultatieve regeling kan echter tot dividenden van bepaalde deelnemingen beperkt worden, ingeval een dergelijke beperking later in de Belgische wetgeving zou worden ingevoerd voor de toepassing van de regel « non bis in idem » met betrekking tot Belgische dividenden (§ 2 van het Slot-protocol).

3° In Portugal onbeperkt belastbare inkomsten :

België stelt deze inkomsten vrij, doch kan er rekening mee houden om het belastingtarief te bepalen dat op de andere belastbare inkomsten van de genietters zal worden toegepast (zogenaamde methode van vrijstelling met progressiebehoud — art. 23, § 2, 1°). De Overeenkomst bevat echter een bepaling ter voorkoming van dubbele ontheffing wegens compensatie van verliezen die een Belgische onderneming in haar Portugese vaste inrichting mocht hebben geleden (art. 23, § 2, 5°).

Bijzonder geval : onderling afhankelijke ondernemingen.

Artikel 9 biedt de verdragsluitende Staten de mogelijkheid onrechtmatige winstoverheffing tussen met elkaar verwante of verbonden ondernemingen te verhinderen, zonder daarom de verplichting op te leggen de dubbele belasting uit te schakelen waaraan sommige inkomstenbestanddelen daardoor onderworpen kunnen zijn. Deze aan het O.E.S.O.-model ontleende bepaling komt in alle overeenkomsten voor, die België sinds de publicatie van dat model heeft gesloten.

Zoals de Raad van State in zijn advies doet opmerken, wordt de mogelijkheid, dat artikel 9 aanleiding geeft tot een zogenaamde economische dubbele belasting, bevestigd in artikel 24, § 6 van de overeenkomst. In dit opzicht wordt opgemerkt dat deze non-discriminatiebepaling ten doel heeft de aftrek te waarborgen van interest, royalty's en andere kosten, die door een onderneming van een overeenkomstsluitende Staat aan een verblijfhouder van de andere Staat worden betaald, behalve wanneer die interest, royalty's of andere kosten bij de winst van de betalende onderneming zijn te voegen bij toepassing van artikel 9. In dit laatste

une possibilité de double imposition économique (dans le chef de deux contribuables distincts).

V. Dispositions diverses (articles 24 à 28).

Dans cette partie on retrouve les clauses habituelles ayant un rapport direct avec la double imposition ou avec les impôts des deux États et qui concernent :

- la non-discrimination (art. 24);
- la procédure et l'octroi d'un délai spécial de réclamation aux contribuables frappés ou menacés d'une double imposition (art. 25);
- l'échange de renseignements (art. 26);
- la sauvegarde des immunités fiscales des fonctionnaires diplomatiques et consulaires (art. 27);
- l'extension éventuelle de la Convention aux territoires portugais situés hors d'Europe et auxquels la Convention n'est pas applicable suivant l'article 3, § 1, 1° (art. 28).

VI. Entrée en vigueur et dénonciation de la Convention (art. 29 et 30).

La Convention entrera en vigueur le quinzième jour suivant l'échange des instruments de ratification. Elle s'appliquera en Belgique à tous impôts dus à la source dont le fait générateur se produira à partir de 1er janvier de l'année suivant celle de l'entrée en vigueur de la convention et aux autres impôts établis sur les revenus de périodes imposables prenant fin à partir du 31 décembre de l'année suivant celle de l'entrée en vigueur.

En ce qui concerne l'article 8 (bénéfices de la navigation maritime et aérienne), la Convention s'appliquera aux impôts établis sur les bénéfices réalisés au cours d'exercices comptables clos à partir du 31 décembre 1963. A cet égard, le projet de loi d'approbation contient en son article 2 une disposition qui ouvre un délai spécial de réclamation ou de dégrèvement d'office pour les impositions qui ne seraient pas conformes aux dispositions de l'article 8 de la Convention.

Par ailleurs, la Convention ne pourra être dénoncée qu'à partir de la troisième année à dater de celle de l'échange des instruments de ratification.

* * *

Le Gouvernement estime que la présente Convention apporte dans son ensemble une solution satisfaisante aux problèmes de double imposition qui existent ou pourraient exister entre la Belgique et le Portugal et qui sont de nature à entraver le développement harmonieux des relations économiques entre les deux pays. Dès lors, le Gouvernement vous propose d'approuver rapidement cette Convention afin qu'elle puisse produire ses effets dans le plus bref délai.

Le Ministre des Affaires étrangères,

P. HARMEL.

Le Ministre du Commerce extérieur,

H. FAYAT.

Le Ministre des Finances,

J.-Ch. SNOY et d'OPPUERS.

geval is economische dubbele belasting (in hoofde van twee afzonderlijke belastingplichtigen) dus mogelijk.

V. Diverse bepalingen (artikelen 24 tot 28).

In dit deel vindt men de gebruikelijke met de dubbele belasting of met de belasting van de twee Staten verband houdende clausules betreffende :

- de non-discriminatie (art. 24);
- de regeling voor onderling overleg en de toekenning van een speciale bezwaartermijn aan door dubbele belasting getroffen of bedreigde belastingplichtigen (art. 25);
- de uitwisseling van inlichtingen (art. 26);
- de vrijwaring van de fiscale voorrechten van diplomatieke en consulaire ambtenaren (art. 27);
- de eventuele uitbreiding van de Overeenkomst tot gebiedsdelen van Portugal buiten Europa waarop de Overeenkomst anders niet van toepassing is ingevolge artikel 3, § 1, 1° (art. 28).

VI. Inwerkingtreding en opzegging van de Overeenkomst (artikelen 29 en 30).

De Overeenkomst zal in werking treden op de vijftiende dag na de uitwisseling van de bekrachtigingsoorkonden. Zij zal in België van toepassing zijn op de bij de bron verschuldigde belastingen ten aanzien waarvan het tot belasting aanleiding gevende feit zich voordoet met ingang van 1 januari van het jaar na dat van de inwerkingtreding, en op de andere belastingen geheven naar inkomsten van belastbare tijdperken, eindigend met ingang van 31 december van het jaar na dat van de inwerkingtreding.

Wat artikel 8 (winsten uit zee- en luchtscheepvaart) betreft, zal de Overeenkomst evenwel van toepassing zijn op de belastingen geheven naar winsten van met ingang van 31 december 1963 afgesloten boekjaren. In verband hiermede bevat het ontwerp van goedkeuringswet in artikel 2 een bepaling die een speciale termijn voor bezwaar of ontheffing van ambtswege openstelt voor aanslagen die niet met de bepalingen van artikel 8 van de Overeenkomst in overeenstemming zouden zijn.

De Overeenkomst zal anderzijds slechts kunnen worden opgezegd met ingang van het derde jaar vanaf het jaar van de uitwisseling van de bekrachtigingsoorkonden.

* * *

De Regering is van oordeel dat deze Overeenkomst in haar geheel bevredigende oplossingen bevat voor de problemen van dubbele belasting die tussen België en Portugal bestaan of kunnen worden verwacht en die een harmonische ontwikkeling van de economische betrekkingen tussen de twee landen in de weg kunnen staan. De Regering stelt U dan ook voor deze Overeenkomst spoedig goed te keuren opdat zij binnen korte tijd in werking kan treden.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

P. HARMEL.

De Minister van Buitenlandse Handel,

H. FAYAT.

De Minister van Financiën,

J.-Ch. SNOY et d'OPPUERS.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT.

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Ministre des Affaires étrangères, le 30 octobre 1969, d'une demande d'avis sur un projet de loi « portant approbation de la convention entre la Belgique et le Portugal en vue d'éviter les doubles impositions et de régler certaines autres questions en matière d'impôts sur le revenu, et du protocole final, signés à Bruxelles le 16 juillet 1969 », a donné le 24 novembre 1969 l'avis suivant :

Article 9.

L'article 24 du Code des impôts sur les revenus dispose :

« Lorsqu'une entreprise établie en Belgique se trouve directement ou indirectement dans des liens quelconques d'interdépendance à l'égard d'une entreprise établie à l'étranger, tous avantages anormaux ou bénévoles qu'en raison de ces liens elle consent à cette dernière ou à des personnes et entreprises ayant avec celle-ci des intérêts communs, sont ajoutés à ses propres bénéfices ».

Ce texte trouve application en cas de contrôle direct d'une entreprise belge sur une entreprise étrangère ou vice-versa, ainsi que lorsqu'une ou plusieurs entreprises belges et une ou plusieurs entreprises étrangères dépendent ensemble d'une personne ou entreprise tierce, ou encore d'un même groupe.

Le juge du fond apprécie souverainement cette situation.

Dans son article 9, la convention belgo-portugaise traite du même problème en des termes qui diffèrent sensiblement de ceux de l'article 24 du Code belge des impôts sur les revenus. Alors que la convention s'intéresse aux « bénéfices qui, sans ces conditions, auraient été obtenus », le Code belge des impôts sur les revenus vise les « avantages anormaux ou bénévoles ».

Cependant cet article 9 peut être interprété comme autorisant la Belgique à rectifier les comptes des entreprises dont les dirigeants ont renoncé à certains bénéfices au profit de personnes résidant ou d'établissements situés au Portugal, sans que cette disposition de droit international ne donne par elle-même de droits à l'administration belge pour imposer ces suppléments de bénéfices.

L'article 24 du Code des impôts sur les revenus reste, en ce cas, la seule disposition permettant à l'administration fiscale d'agir contre les pratiques anormales existant entre sociétés interdépendantes. Toutefois, cet article 24 ne pourra être utilisé à l'égard des sociétés belges liées à des sociétés portugaises que dans les conditions d'exercice énoncées à l'article 9 de la convention, qui semblent plus restrictives.

Dans un autre ordre d'idées, l'article 9 de la convention ne paraît pas répondre au souci d'éviter une double imposition sinon juridique, du moins économique.

Selon les déclarations de son délégué, le Gouvernement estime, en effet, qu'en cas d'application de l'article 9 de la convention par un Etat, l'autre Etat n'est pas tenu de réduire ipso facto les bénéfices imposables dans le chef de l'entreprise résidente de cet autre Etat, des sommes qui ont été réincorporées aux bénéfices de l'entreprise résidente du premier Etat. Dans ce cas, il ne s'agirait pas juridiquement d'une double imposition, car les sommes dont il s'agit subissent l'impôt dans le chef de deux contribuables distincts.

Cette solution se trouve confirmée par la restriction figurant au début de l'article 24, § 6, de la convention, lequel ne permet la déduction des intérêts, redevances et autres frais payés par une entreprise d'un Etat contractant à un résident de l'autre Etat qu'en dehors de l'application de l'article 9. Une double imposition de nature économique se trouve ainsi consacrée.

Article 20.

Selon les articles 20 et 23, § 1er, 2°, de la convention, l'étudiant portugais qui occupe un emploi salarié en Belgique sera totalement exempté d'impôt dans les deux pays dès le moment où cette occupation n'excède pas 183 jours par an et que la rémunération ne dépasse pas 10 000 francs belges par mois.

A défaut d'indication figurant dans la convention l'exposé des motifs devrait préciser si ce montant de 10 000 francs s'applique à la rémunération brute ou à la rémunération de laquelle auraient été déduites les retenues imposées par la législation sociale.

Article 23.

Dans notre législation nationale, l'impôt dû sur les revenus et produits de capitaux et biens mobiliers déjà imposés à l'étranger, est acquitté par imputation du montant du précompte mobilier (article 186

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE.

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, tweede kamer, de 30e oktober 1969 door de Minister van Buitenlandse Zaken verzocht hem van advies te dienen over een ontwerp van wet « houdende goedkeuring van de overeenkomst tussen België en Portugal tot het vermijden van dubbele belasting en tot regeling van sommige andere aan- gelegenheden inzake belastingen naar het inkomen, en van het slot-protocol, ondertekend te Brussel op 16 juli 1969 », heeft de 24^e novem- ber 1969 het volgend advies gegeven :

Artikel 9.

Artikel 24 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen bepaalt :

« Wanneer een in België gevestigde onderneming zich rechtstreeks of onrechtstreeks in enigerlei band van wederzijdse afhankelijkheid bevindt ten aanzien van een in het buitenland gevestigde onderneming, worden alle abnormale of goedgunstige voordelen die zij wegens die band verleent aan laatstbedoelde onderneming, of aan personen en ondernemingen die met deze belangen gemeen hebben, bij haar eigen winsten gevoegd ».

Deze tekst vindt toepassing ingeval een Belgische onderneming recht- streeks toezicht heeft op een buitenlandse onderneming of omgekeerd, en ook als een of meer Belgische ondernemingen en een of meer bui- tenlandse ondernemingen samen hangen van een derde persoon of onderneming of nog van eenzelfde groep.

De feitenrechter oordeelt over die toestand op oonaantastbare wijze.

Artikel 9 van de Belgisch-Portugese overeenkomst behandelt het- zelfde probleem in bewoordingen die merklijk verschillen van die van artikel 24 van het Belgisch Wetboek van de inkomstenbelastingen. Waar de overeenkomst handelt over « winsten welke zonder deze voor- waarden zouden zijn behaald », spreekt het Belgisch Wetboek van de inkomstenbelastingen van « abnormale of goedgunstige voordelen ».

Bedoeld artikel 9 kan echter zo worden geïnterpreteerd, dat het Bel- gië machtigt tot het wijzigen van de rekeningen van ondernemingen waarvan de bestuurders van bepaalde winsten hebben afgezien ten behoeve van in Portugal verblijvende personen of aldaar gevestigde instellingen, zonder dat die internationaalrechtelijke bepaling uit zich- zelf aan de Belgische administratie rechten verleent om die bijkomende winsten te belasten.

Artikel 24 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen blijft in dat geval de enige bepaling die het belastingbestuur machtigt om op te treden tegen abnormale praktijken tussen onderling afhankelijke vennootschappen. Dat artikel 24 zal echter ten aanzien van Belgische vennootschappen die met Portugese vennootschappen verbonden zijn, alleen mogen worden toegepast onder de enger lijkende uitoefenings- voorwaarden welke artikel 9 van de overeenkomst stelt.

Anderzijds lijkt artikel 9 van de overeenkomst niet tegemoet te komen aan de zorg om een zo niet juridische, dan toch economische dubbele belasting te voorkomen.

Naar de gemachtigde ambtenaar heeft verklaard, meent de Regering inderdaad dat, wanneer artikel 9 van de overeenkomst door een Staat wordt toegepast, de andere Staat niet gehouden is ipso facto de winsten waarop de verblijfhoudende onderneming van die andere Staat belast- baar is, te verminderen met de bedragen die wederopgenomen zijn in de winsten van de verblijfhoudende onderneming van de eerste Staat. In dat geval zou er juridisch geen sprake zijn van dubbele belasting, want op die bedragen worden dan twee verschillende belastingplich- tigen belast.

Deze oplossing vindt een bevestiging in de beperking vooraan in artikel 24, § 6, van de overeenkomst, volgens hetwelk interest, royalty's en andere kosten, die door een onderneming van een overeenkomst- sluitende Staat aan een verblijfhoudende van de andere Staat worden betaald, alleen in mindering kunnen worden gebracht buiten toepassing van artikel 9. Er is dus wel een economische dubbele belasting.

Artikel 20.

Volgens de artikelen 20 en 23, § 1, 2°, van de overeenkomst, zal een Portugese student die in België een dienstbetrekking uitoefent, in beide landen volledig van belasting vrijgesteld zijn, als hij die betrekking niet langer dan 183 dagen per jaar uitoefent en het bedrag van de bezoldigingen niet hoger is dan 10 000 Belgische frank per maand.

Aangezien hierover niets in de overeenkomst staat, zou de memorie van toelichting duidelijk moeten stellen of het bedrag van 10 000 frank te verstaan is als een brutobezoldiging dan wel als een bezoldiging waarop de door de sociale wetgeving opgelegde afhoudingen zijn verricht.

Artikel 23.

In onze eigen wetgeving wordt de belasting die verschuldigd is op de reeds in het buitenland belaste inkomsten en opbrengsten van roerende goederen en kapitalen, gekweten door verrekening van het bedrag van

du Code des impôts sur les revenus) et « l'impôt est en outre diminué d'une quotité forfaitaire de cet impôt étranger » (article 187 du Code des impôts sur les revenus).

La succession de ces deux articles, et l'emploi dans le second des mots « en outre », inclinerait à penser que l'ordre d'imputation est le suivant : d'abord le précompte mobilier et, ensuite, la quotité forfaitaire d'impôt étranger (fixée à 15 p. c. par l'article 195 du Code des impôts sur les revenus).

Il ressort toutefois d'une déclaration faite par le Ministre des Finances à la Commission du Sénat à l'occasion de l'examen du projet de loi modifiant, en matière de précompte, le Code des impôts sur les revenus (Doc. parl. Sénat, session 1965-1966, n° 219, p. 5), que l'on imputera, par priorité, les précomptes non remboursables parmi lesquels on fait figurer les quotités forfaitaires d'impôts étrangers et, dans la mesure où le solde d'impôt sera inférieur aux précomptes remboursables, ceux-ci seront remboursés (par apurement prioritaire de la cotisation aux cinq centimes additionnels).

Cette pratique administrative sera donc normalement suivie en cas d'application de l'article 23, § 2, 2°, de la convention.

Pour éviter toute contestation à cet égard, il se recommande de modifier le Code des impôts sur les revenus soit en y intervertissant les articles 186 et 187, soit en remplaçant dans l'article 187, les mots « en outre » par l'adverbe « préalablement ». Cette mesure devrait avoir effet à partir de la date où le précompte mobilier est devenu remboursable.

La chambre était composée de :

Messieurs : G. Van Bunnin, conseiller d'Etat, président,
J. Masquelin et Madame G. Ciselet, conseillers d'Etat,
P. De Visscher et M. Verschelden, assesseurs de la section de législation,
M. Jacquemijn, greffier adjoint, greffier.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. G. Van Bunnin.

Le rapport a été présenté par M. G. Piquet, substitut de l'auditeur général.

Le Greffier,

(s.) M. JACQUEMIJN.

Le Président,

(s.) G. VAN BUNNIN.

PROJET DE LOI

BAUDOUIN,

Roi des Belges,

A tous, présents et à venir, SALUT.

Sur la proposition de Notre Ministre des Affaires étrangères, de Notre Ministre du Commerce extérieur et de Notre Ministre des Finances,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS :

Notre Ministre des Affaires étrangères, Notre Ministre du Commerce extérieur et Notre Ministre des Finances sont chargés de présenter, en Notre nom, aux Chambres législatives le projet de loi dont la teneur suit :

Article 1.

La Convention entre la Belgique et le Portugal en vue d'éviter les doubles impositions et de régler certaines autres questions en matière d'impôts sur le revenu, et le Protocole final, signés à Bruxelles le 16 juillet 1969, sortiront leur plein et entier effet.

de roerende voorheffing (artikel 186 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen), en « wordt van de belasting daarenboven een forfaitair gedeelte van die buitenlandse belasting afgetrokken » (artikel 187 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen).

De openvolging van die twee artikelen en het gebruik, in het tweede artikel, van het woord « daarenboven » kan de indruk wekken dat de verrekening in de volgende orde geschiedt : eerst de roerende voorheffing en vervolgens het forfaitair gedeelte van buitenlandse belasting (op 15 t.h. vastgesteld in artikel 195 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen).

Uit een verklaring, die de Minister van Financiën in de Senaatscommissie heeft afgelegd bij het onderzoek van het ontwerp van wet tot wijziging, inzake voorheffing, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen (Gedr. St., Senaat, zitting 1965-1966, nr. 219, blz. 5), blijkt echter dat de niet terugbetaalbare voorheffingen, waaronder de forfaitaire gedeelten van buitenlandse belastingen worden begrepen, bij voorrang zullen worden toegerekend en, voor zover het belastingsaldo kleiner is dan de terugbetaalbare voorheffingen, dat deze zullen worden terugbetaald (door aanzuivering bij voorrang van de aanslag in de vijf opcentiemen).

Deze administratieve praktijk zal dus normaal worden gevolgd ingeval artikel 23, § 2, 2°, van de overeenkomst wordt toegepast.

Ten einde iedere betwisting in dat opzicht te voorkomen, verdient het aanbeveling het Wetboek van de inkomstenbelastingen te wijzigen, ofwel door er de artikelen 186 en 187 van plaats te verwisselen, ofwel door in artikel 187 het woord « daarenboven » te vervangen door het bijwoord « vooraf ». Die maatregel zou uitwerking moeten hebben vanaf de dag waarop de roerende voorheffing terugbetaalbaar is geworden.

De kamer was samengesteld uit :

De heren : G. Van Bunnin, staatsraad, voorzitter,
J. Masquelin en Mevrouw G. Ciselet, staatsraden,
P. De Visscher en M. Verschelden, bijzitters van de afdeling wetgeving,
M. Jacquemijn, adjunct-griffier, griffier.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de heer G. Van Bunnin.

Het verslag werd uitgebracht door de heer G. Piquet, substitut-auditeur-generaal.

De Griffier,

(get.) M. JACQUEMIJN.

De Voorzitter,

(get.) G. VAN BUNNIN.

WETSONTWERP

BOUDEWIJN,

Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, ONZE GROET.

Op de voordracht van Onze Minister van Buitenlandse Zaken, van Onze Minister van Buitenlandse Handel en van Onze Minister van Financiën,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ :

Onze Minister van Buitenlandse Zaken, Onze Minister van Buitenlandse Handel en Onze Minister van Financiën zijn gelast, in Onze naam, bij de Wetgevende Kamers het wetsontwerp in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Artikel 1.

De Overeenkomst tussen België en Portugal tot het vermijden van dubbele belasting en tot regeling van sommige andere aangelegenheden inzake belastingen naar het inkomen en het Slotprotocol, ondertekend te Brussel op 16 juli 1969, zullen volkomen uitwerking hebben.

Art. 2.

Le dégrèvement des impositions établies ou acquittées contrairement aux dispositions de l'article 8 de la Convention est — même dans le cas où ces impositions ne sont plus susceptibles de révision en droit commun — accordée d'office par le directeur des contributions directes, lorsque la surtaxe a été constatée par l'administration ou signalée par le redevable à celle-ci dans le délai d'un an à compter de la publication de la présente loi au *Moniteur belge*. Les décisions prises par les directeurs des contributions directes en vertu de la présente disposition peuvent faire l'objet de recours en appel et en cassation conformément aux articles 278 à 293 du Code des impôts sur les revenus.

L'article 308 du Code des impôts sur les revenus ne s'applique pas aux dégrèvements accordés sur les impositions visées au présent article.

Donné à Bruxelles, le 12 février 1970.

BAUDOUIN.

PAR LE ROI :

Le Ministre des Affaires étrangères,

P. HARMEL.

Le Ministre du Commerce extérieur,

H. FAYAT.

Le Ministre des Finances,

J.-Ch. SNOY et d'OPPUERS.

Art. 2.

Zelfs wanneer zij op grond van het gemeen recht niet meer kunnen worden herzien, wordt van de aanslagen die in strijd met de bepalingen van artikel 8 van de Overeenkomst zijn gevestigd of gekweten, van ambtswege ontheffing verleend door de directeur der directe belastingen, indien de overbelasting door de administratie werd vastgesteld of door de belastingschuldige aan de administratie kenbaar werd gemaakt binnen een termijn van één jaar met ingang van de bekendmaking van deze Wet in het *Belgisch Staatsblad*. De beslissingen van de directeurs der directe belastingen, die krachtens deze bepalingen zijn getroffen, kunnen het voorwerp zijn van hoger beroep en van voorziening in cassatie overeenkomstig de regelen bepaald in de artikelen 278 tot 293 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen.

Artikel 308 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen is niet van toepassing op de ontheffingen die worden verleend op de in dit artikel bedoelde aanslagen.

Gegeven te Brussel, op 12 februari 1970.

BOUDEWIJN.

VAN KONINGSWEGE :

De Minister van Buitenlandse Zaken,

P. HARMEL.

De Minister van Buitenlandse Handel,

H. FAYAT.

De Minister van Financiën,

J.-Ch. SNOY et d'OPPUERS.

Convention entre la Belgique et le Portugal en vue d'éviter les doubles impositions et de régler certaines autres questions en matière d'impôts sur le revenu

Sa Majesté le Roi des Belges
et
le Président de la République portugaise,

Désireux d'éviter les doubles impositions et de régler certaines autres questions en matière d'impôts sur le revenu, ont décidé de conclure une convention et ont nommé à cet effet pour leurs Plénipotentiaires, savoir :

Sa Majesté le Roi des Belges :

Son Excellence Monsieur P. Harmel,
Ministre des Affaires étrangères;

Le Président de la République portugaise :

Son Excellence Monsieur Armando Ramos de Paula
Coelho,
Ambassadeur extraordinaire et plénipotentiaire du
Portugal à Bruxelles,

Lesquels, après avoir échangé leurs pleins pouvoirs, reconnus en bonne et due forme, sont convenus des dispositions suivantes :

I. CHAMP D'APPLICATION DE LA CONVENTION

Article 1

Personnes visées

La présente convention s'applique aux personnes qui sont des résidents d'un Etat contractant ou de chacun des deux Etats.

Article 2

Impôts visés

§ 1er. La présente convention s'applique aux impôts sur le revenu perçus pour le compte de chacun des Etats contractants, de ses subdivisions politiques et de ses collectivités locales, quel que soit le système de perception.

§ 2. Sont considérés comme impôts sur le revenu, les impôts perçus sur le revenu total ou sur des éléments du revenu, y compris les impôts sur les gains provenant de l'aliénation de biens mobiliers ou immobiliers, ainsi que les impôts sur les plus-values.

§ 3. Les impôts actuels auxquels s'applique la convention sont notamment :

1° En ce qui concerne la Belgique :

- a) l'impôt des personnes physiques;
- b) l'impôt des sociétés;
- c) l'impôt des personnes morales;
- d) l'impôt des non-résidents,

y compris les précomptes et les compléments de précomptes, les centimes additionnels auxdits impôts et précomptes ainsi que la taxe communale additionnelle à l'impôt des personnes physiques (ci-après dénommés « l'impôt belge »).

2° En ce qui concerne le Portugal :

- a) l'impôt foncier (contribuição predial);
- b) l'impôt sur l'industrie agricole (imposto sobre a indústria agrícola);
- c) l'impôt industriel (contribuição industrial);
- d) l'impôt sur le revenu de capitaux (imposto de capitais);
- e) l'impôt professionnel (imposto profissional);
- f) l'impôt complémentaire (imposto complementar);

Overeenkomst tussen België en Portugal tot het vermijden van dubbele belasting en tot regeling van sommige andere aangelegenheden inzake belastingen naar het inkomen

Zijne Majesteit de Koning der Belgen
en
de President van de Portugese Republiek,

Wensende dubbele belasting te vermijden en sommige andere aangelegenheden inzake belastingen naar het inkomen te regelen, hebben besloten een overeenkomst te sluiten en hebben te dien einde tot hun Gevolmachtigden benoemd, te weten :

Zijne Majesteit de Koning der Belgen :

Zijne Excellentie de heer P. Harmel,
Minister van Buitenlandse Zaken;

De President van de Portugese Republiek :

Zijne Excellentie de heer Armando Ramos de Paula
Coelho,
buitengewoon en gevolmachtigd Ambassadeur van Portugal te Brussel,

Die, na hun in goede en behoorlijke vorm bevonden volmachten te hebben uitgewisseld, als volgt zijn overeengekomen :

I. REIKWIJDTE VAN DE OVEREENKOMST

Artikel 1

Personen op wie de overeenkomst van toepassing is

Deze overeenkomst is van toepassing op personen die verblijfhouder zijn van een overeenkomstsluitende Staat of van beide overeenkomstsluitende Staten.

Artikel 2

Belastingen waarop de overeenkomst van toepassing is

§ 1. Deze overeenkomst is van toepassing op belastingen naar het inkomen die, ongeacht de wijze van heffing, worden geheven ten behoeve van elk van de overeenkomstsluitende Staten of van de staatkundige onderdelen of plaatselijke gemeenschappen daarvan.

§ 2. Als belastingen naar het inkomen worden beschouwd alle belastingen die worden geheven naar het gehele inkomen, of naar bestanddelen van het inkomen, daaronder begrepen belastingen naar voordelen verkregen uit de vervreemding van roerende of onroerende goederen, alsmede belastingen naar waardevermeerdering.

§ 3. De bestaande belastingen, waarop de overeenkomst van toepassing is, zijn met name :

1° Met betrekking tot België :

- a) de personenbelasting;
- b) de vennootschapsbelasting;
- c) de rechtspersonenbelasting;
- d) de belasting der niet-verblijfhouders,

met inbegrip van de voorheffingen, de opcentiemen op de hierboven vermelde belastingen en voorheffingen, alsmede de aanvullende gemeentebelasting op de personenbelasting (hierna te noemen « Belgische belasting »).

2° Met betrekking tot Portugal :

- a) de grondbelasting (contribuição predial);
- b) de belasting op landbouwnijverheid (imposto sobre a indústria agrícola);
- c) de nijverheidsbelasting (contribuição industrial);
- d) de belasting op inkomen van kapitaal (imposto de capitais);
- e) de beroepsbelasting (imposto profissional);
- f) de aanvullende belasting (imposto complementar);

g) l'impôt pour la défense et le développement d'outre-mer (imposto para a defesa e valorização do ultramar);

h) l'impôt sur les plus-values (imposto de mais-valias);

i) les centimes additionnels perçus sur les impôts énumérés sub a à h;

j) les autres impôts perçus pour le compte des collectivités locales dont le montant est déterminé en fonction des impôts énumérés sub a à h et les additionnels correspondants

(ci-après dénommés « l'impôt portugais »).

§ 4. La convention s'appliquera aussi aux impôts futurs de nature identique ou analogue qui s'ajouteraient aux impôts actuels ou qui les remplaceraient. Les autorités compétentes des Etats contractants se communiqueront au début de chaque année les modifications apportées à leurs législations fiscales respectives au cours de l'année précédente.

II. DEFINITIONS

Article 3

Définitions générales

§ 1er. Au sens de la présente convention, à moins que le contexte n'exige une interprétation différente :

1° le terme « Belgique » employé dans un sens géographique désigne le territoire du Royaume de Belgique; le terme « Portugal » employé dans le même sens désigne le Portugal européen, comprenant le territoire continental ainsi que les archipels des Açores et de Madère;

2° les expressions « un Etat contractant » et « l'autre Etat contractant » désignent, suivant le contexte, la Belgique ou le Portugal;

3° le terme « personne » comprend les personnes physiques, les sociétés et tous autres groupements de personnes;

4° le terme « société » désigne toute personne morale ou toute autre entité qui est imposable comme telle sur ses revenus dans l'Etat dont elle est un résident;

5° les expressions « entreprise d'un Etat contractant » et « entreprise de l'autre Etat contractant » désignent respectivement une entreprise exploitée par un résident d'un Etat contractant et une entreprise exploitée par un résident de l'autre Etat contractant;

6° l'expression « autorité compétente » désigne :

a) en ce qui concerne la Belgique, l'autorité compétente suivant la législation belge, et

b) en ce qui concerne le Portugal, le Ministre des Finances ou son représentant.

§ 2. Pour l'application de la convention par un Etat contractant, toute expression qui n'est pas autrement définie a le sens qui lui est attribué par la législation dudit Etat régissant les impôts qui font l'objet de la convention, à moins que le contexte n'exige une interprétation différente.

Article 4

Domicile fiscal

§ 1er. Au sens de la présente convention, l'expression « résident(e) d'un Etat contractant » désigne toute personne qui, en vertu de la législation dudit Etat, est assujettie à l'impôt dans cet Etat en raison de son domicile, de sa résidence, de son siège de direction ou de tout autre critère de nature analogue. Elle désigne aussi les sociétés de droit belge — autres que les sociétés par actions — qui ont opté pour l'assujettissement de leurs bénéfices à l'impôt des personnes physiques.

§ 2. Lorsque, selon la disposition du paragraphe 1er, une personne physique est considérée comme résidente de chacun des Etats contractants, le cas est résolu d'après les règles suivantes :

a) cette personne est considérée comme résidente de l'Etat contractant où elle dispose d'un foyer d'habitation permanent. Lorsqu'elle dispose d'un foyer d'habitation permanent dans chacun des Etats contractants, elle est considérée comme résidente de l'Etat contractant avec lequel ses liens personnels et économiques sont les plus étroits (centre des intérêts vitaux);

g) de belasting voor verdediging en ontwikkeling van de overzeese gebieden (imposto para a defesa e valorização do ultramar);

h) de belasting op meerwaarden (imposto de mais-valias);

i) de opcentiemen op de in a) tot h) vermelde belastingen;

j) de andere belastingen ten behoeve van de plaatselijke gemeenschappen waarvan het bedrag afhankelijk is van de in a) tot h) vermelde belastingen en de overeenkomstige opcentiemen

(hierna te noemen « Portugese belasting »).

§ 4. De overeenkomst zal ook van toepassing zijn op elke gelijke of in wezen gelijksoortige belasting, die in de toekomst naast of in de plaats van de bestaande belastingen wordt geheven. Bij het begin van elk jaar zullen de bevoegde autoriteiten van de overeenkomstsluitende Staten elkaar de wijzigingen die tijdens het vorige jaar in hun onderscheidene belastingwetten zijn aangebracht, mededelen.

II. BEGRIJSBEPALINGEN

Artikel 3

Algemene bepalingen

§ 1. In deze overeenkomst, tenzij het zinsverband anders vereist :

1° betekent het woord « België », in aardrijkskundig verband gebruikt, het grondgebied van het Koninkrijk België; betekent het woord « Portugal », in hetzelfde verband gebruikt, Europees Portugal omvattende het continentale grondgebied en de eilandengroepen van de Azoren en Madeira;

2° betekenen de uitdrukkingen « een overeenkomstsluitende Staat » en « de andere overeenkomstsluitende Staat », België of Portugal, al naar het zinsverband vereist;

3° omvat het woord « persoon » elke natuurlijke persoon, elke vennootschap en elke andere vereniging van personen;

4° betekent het woord « vennootschap » elke rechtspersoon of elk ander lichaam dat als zodanig in de Staat waarvan het een verblijfhouder is, belastbaar is ter zake van zijn inkomen;

5° betekenen de uitdrukkingen « onderneming van een overeenkomstsluitende Staat » en « onderneming van de andere overeenkomstsluitende Staat », onderscheidenlijk een onderneming gedreven door een verblijfhouder van een overeenkomstsluitende Staat en een onderneming gedreven door een verblijfhouder van de andere overeenkomstsluitende Staat;

6° betekent de uitdrukking « bevoegde autoriteit » :

a) in België, de autoriteit die volgens de nationale wetgeving bevoegd is, en

b) in Portugal, de Minister van Financiën of zijn vertegenwoordiger.

§ 2. Voor de toepassing van de overeenkomst door een overeenkomstsluitende Staat heeft, tenzij het zinsverband anders vereist, elke niet anders omschreven uitdrukking de betekenis welke die uitdrukking heeft volgens de wetgeving van die Staat met betrekking tot de belastingen die het onderwerp van de overeenkomst uitmaken.

Artikel 4

Fiscale woonplaats

§ 1. Voor de toepassing van deze overeenkomst betekent de uitdrukking « verblijfhouder van een overeenkomstsluitende Staat » iedere persoon die, ingevolge de wetgeving van die Staat, aldaar aan belasting is onderworpen op grond van zijn woonplaats, verblijf, plaats van leiding of enige andere soortgelijke omstandigheid. Zij omvat ook de vennootschappen naar Belgisch recht — niet zijnde vennootschappen op aandelen — die de aanslag van hun winsten in de personenbelasting hebben gekozen.

§ 2. Indien een natuurlijke persoon ingevolge de bepaling van paragraaf 1 verblijfhouder van beide overeenkomstsluitende Staten is, gelden de volgende regels :

a) hij wordt geacht verblijfhouder te zijn van de overeenkomstsluitende Staat waarin hij een duurzaam tehuis tot zijn beschikking heeft. Indien hij in beide overeenkomstsluitende Staten een duurzaam tehuis tot zijn beschikking heeft, wordt hij geacht verblijfhouder te zijn van de overeenkomstsluitende Staat waarmee zijn persoonlijke en economische betrekkingen het nauwste zijn (middelpunt van de levensbelangen);

b) si l'Etat contractant où cette personne a le centre de ses intérêts vitaux ne peut pas être déterminé, ou qu'elle ne dispose d'un foyer d'habitation permanent dans aucun des Etats contractants, elle est considérée comme résidente de l'Etat contractant où elle séjourne de façon habituelle;

c) si cette personne séjourne de façon habituelle dans chacun des Etats contractants ou qu'elle ne séjourne de façon habituelle dans aucun d'eux, elle est considérée comme résidente de l'Etat contractant dont elle possède la nationalité;

d) si cette personne possède la nationalité de chacun des Etats contractants ou qu'elle ne possède la nationalité d'aucun d'eux, les autorités compétentes des Etats contractants tranchent la question d'un commun accord.

§ 3. Lorsque, selon la disposition du paragraphe 1er, une personne autre qu'une personne physique est considérée comme résidente de chacun des Etats contractants, elle est réputée résidente de l'Etat contractant où se trouve son siège de direction effective.

Article 5

Etablissement stable

§ 1er. Au sens de la présente convention, l'expression « établissement stable » désigne une installation fixe d'affaires où l'entreprise exerce tout ou partie de son activité.

§ 2. L'expression « établissement stable » comprend notamment :

- a) un siège de direction;
- b) une succursale;
- c) un bureau;
- d) une usine;
- e) un atelier;
- f) une mine, une carrière ou tout autre lieu d'extraction de ressources naturelles;
- g) un chantier de construction ou de montage dont la durée dépasse douze mois.

§ 3. On ne considère pas qu'il y a établissement stable si :

- a) il est fait usage d'installations aux seules fins de stockage, d'exposition ou de livraison de marchandises appartenant à l'entreprise;
- b) des marchandises appartenant à l'entreprise sont entreposées aux seules fins de stockage, d'exposition ou de livraison;
- c) des marchandises appartenant à l'entreprise sont entreposées aux seules fins de transformation par une autre entreprise;
- d) une installation fixe d'affaires est utilisée aux seules fins d'acheter des marchandises ou de réunir des informations pour l'entreprise;
- e) une installation fixe d'affaires est utilisée, pour l'entreprise, aux seules fins de publicité, de fourniture d'informations, de recherches scientifiques ou d'activités analogues qui ont un caractère préparatoire ou auxiliaire.

§ 4. Une personne — autre qu'un agent jouissant d'un statut indépendant visé au paragraphe 5 — qui agit dans un Etat contractant pour le compte d'une entreprise de l'autre Etat contractant est considérée comme constituant un établissement stable de l'entreprise dans le premier Etat si elle dispose dans cet Etat de pouvoirs qu'elle y exerce habituellement, lui permettant de conclure des contrats au nom de l'entreprise, à moins que l'activité de cette personne ne soit limitée à l'achat de marchandises pour l'entreprise.

§ 5. On ne considère pas qu'une entreprise d'un Etat contractant a un établissement stable dans l'autre Etat contractant du seul fait qu'elle y exerce son activité (que ce soit par l'intermédiaire d'un courtier, d'un commissionnaire général ou de tout autre intermédiaire jouissant d'un statut indépendant, à condition que ces personnes agissent dans le cadre ordinaire de leur activité).

§ 6. Le fait qu'une société résidente d'un Etat contractant contrôle une société qui est un résident de l'autre Etat contractant ou qui y exerce son activité (que ce soit par l'intermédiaire d'un établissement stable ou non) ne suffit pas, en lui-même, à faire de l'une quelconque de ces sociétés un établissement stable de l'autre.

b) indien niet kan worden bepaald in welke overeenkomstsluitende Staat hij het middelpunt van zijn levensbelangen heeft, of indien hij in geen van de overeenkomstsluitende Staten een duurzaam tehuis tot zijn beschikking heeft, wordt hij geacht verblijfhouder te zijn van de overeenkomstsluitende Staat waarin hij gewoonlijk verblijft;

c) indien hij in beide overeenkomstsluitende Staten of in geen van beide gewoonlijk verblijft, wordt hij geacht verblijfhouder te zijn van de overeenkomstsluitende Staat waarvan hij onderdaan is;

d) indien hij onderdaan is van beide overeenkomstsluitende Staten of van geen van beide, zullen de bevoegde autoriteiten van de overeenkomstsluitende Staten de aangelegenheid in onderlinge overeenstemming regelen.

§ 3. Indien een andere dan een natuurlijke persoon ingevolge de bepaling van paragraaf 1 verblijfhouder van beide overeenkomstsluitende Staten is, wordt hij geacht verblijfhouder te zijn van de overeenkomstsluitende Staat waarin de plaats van zijn werkelijke leiding is gelegen.

Artikel 5

Vaste inrichting

§ 1. Voor de toepassing van deze overeenkomst betekent de uitdrukking « vaste inrichting » een vaste bedrijfsinrichting waarin de onderneming haar werkzaamheden geheel of gedeeltelijk uitoefent.

§ 2. De uitdrukking « vaste inrichting » omvat in het bijzonder :

- a) een plaats waar leiding wordt gegeven;
- b) een filiaal;
- c) een kantoor;
- d) een fabriek;
- e) een werkplaats;
- f) een mijn, een steengroeve of enige andere plaats waar natuurlijke rijkdommen worden geëxploiteerd;
- g) de uitvoering van een bouwwerk of van constructiewerkzaamheden waarvan de duur twaalf maanden overschrijdt.

§ 3. Een vaste inrichting wordt niet aanwezig geacht indien :

- a) gebruik wordt gemaakt van inrichtingen, uitsluitend voor de opslag, uitstalling of aflevering van aan de onderneming toebehorende goederen;
- b) een aan de onderneming toebehorende goederenvoorraad wordt aangehouden, uitsluitend voor de opslag, uitstalling of aflevering;
- c) een aan de onderneming toebehorende goederenvoorraad wordt aangehouden, uitsluitend voor de bewerking of verwerking door een andere onderneming;
- d) een vaste bedrijfsinrichting wordt aangehouden, uitsluitend om voor de onderneming goederen aan te kopen of inlichtingen in te winnen;
- e) een vaste bedrijfsinrichting ten behoeve van de onderneming wordt aangehouden, uitsluitend voor reclamadoeleinden, voor het geven van inlichtingen, voor wetenschappelijk onderzoek of voor soortgelijke werkzaamheden die van voorbereidende aard zijn of het karakter van hulpwerkzaamheden hebben.

§ 4. Een persoon — niet zijnde een onafhankelijke vertegenwoordiger in de zin van paragraaf 5 — die in een overeenkomstsluitende Staat voor een onderneming van de andere overeenkomstsluitende Staat werkzaam is, wordt als een in de eerstbedoelde Staat aanwezige vaste inrichting van de onderneming beschouwd, indien hij in die Staat een machtiging bezit om namens de onderneming overeenkomsten af te sluiten en dit recht aldaar gewoonlijk uitoefent, tenzij zijn werkzaamheden beperkt blijven tot de aankoop van goederen voor de onderneming.

§ 5. Een onderneming van een overeenkomstsluitende Staat wordt niet geacht een vaste inrichting in de andere overeenkomstsluitende Staat te bezitten op grond van de enkele omstandigheid dat zij aldaar zaken doet door middel van een makelaar, een algemeen commissionair of enige andere onafhankelijke vertegenwoordiger, op voorwaarde dat deze personen in de normale uitoefening van hun bedrijf handelen.

§ 6. De enkele omstandigheid dat een vennootschap die verblijfhouder is van een overeenkomstsluitende Staat een vennootschap beheerst die verblijfhouder is van de andere overeenkomstsluitende Staat of die in die andere Staat zaken doet (hetzij met behulp van een vaste inrichting hetzij op andere wijze), stempelt een van beide vennootschappen niet tot een vaste inrichting van de andere.

III. IMPOSITION DES REVENUS

Article 6

Revenus de biens immobiliers

§ 1er. Les revenus provenant de biens immobiliers sont imposables dans l'Etat contractant où ces biens sont situés.

§ 2. L'expression « biens immobiliers » est définie conformément au droit de l'Etat contractant où les biens considérés sont situés. L'expression englobe en tous cas les accessoires, le cheptel mort ou vif des exploitations agricoles et forestières, les droits auxquels s'appliquent les dispositions du droit privé concernant la propriété foncière, l'usufruit des biens immobiliers et les droits à des redevances variables ou fixes pour l'exploitation ou la concession de l'exploitation de gisements minéraux, sources et autres richesses du sol. Les créances garanties par hypothèques sur les biens susvisés ainsi que les navires, bateaux et aéronefs ne sont pas considérés comme des biens immobiliers.

§ 3. La disposition du paragraphe 1er s'applique aux revenus provenant de l'exploitation ou de la jouissance directes, de la location ou de l'affermage, ainsi que de toute autre forme d'exploitation de biens immobiliers. Cette disposition s'applique aussi aux revenus de biens mobiliers qui, suivant le droit fiscal de l'Etat contractant où lesdits biens sont situés, sont assimilés aux revenus de biens immobiliers.

§ 4. Les dispositions des paragraphes 1er et 3 s'appliquent également aux revenus provenant des biens immobiliers d'une entreprise ainsi qu'aux revenus des biens immobiliers servant à l'exercice d'une profession libérale.

Article 7

Bénéfices des entreprises

§ 1er. Les bénéfices d'une entreprise d'un Etat contractant ne sont imposables que dans cet Etat, à moins que l'entreprise n'exerce son activité dans l'autre Etat contractant par l'intermédiaire d'un établissement stable qui y est situé. Si l'entreprise exerce son activité d'une telle façon, les bénéfices de l'entreprise sont imposables dans l'autre Etat, mais uniquement dans la mesure où ils sont imputables audit établissement stable.

§ 2. Lorsqu'une entreprise d'un Etat contractant exerce son activité dans l'autre Etat contractant par l'intermédiaire d'un établissement stable qui y est situé, il est imputé, dans chaque Etat contractant, à cet établissement stable les bénéfices qu'il aurait pu réaliser s'il avait constitué une entreprise distincte et séparée exerçant des activités identiques ou analogues dans des conditions identiques ou analogues et agissant en toute indépendance.

§ 3. Dans le calcul des bénéfices d'un établissement stable, sont admises en déduction les dépenses exposées aux fins poursuivies par cet établissement stable, y compris les dépenses de direction et les frais généraux d'administration ainsi exposés, soit dans l'Etat où est situé cet établissement stable, soit ailleurs, mais à l'exclusion des dépenses qui ne seraient pas déductibles si l'établissement stable était une entreprise dudit Etat.

§ 4. A défaut de comptabilité régulière permettant de déterminer le bénéfice d'une entreprise de l'un des Etats contractants, qui est imputable à un établissement stable situé dans l'autre Etat, cet autre Etat peut déterminer ledit bénéfice suivant les méthodes prévues dans sa propre législation, à condition que ces méthodes soient conformes aux principes contenus dans le présent article.

§ 5. Aucun bénéfice n'est imputé à un établissement stable du fait que cet établissement stable a simplement acheté des marchandises pour l'entreprise.

§ 6. Aux fins des paragraphes précédents, les bénéfices à imputer à l'établissement stable sont calculés chaque année selon la même méthode, à moins qu'il n'existe des motifs valables et suffisants de procéder autrement.

§ 7. Lorsque les bénéfices d'une entreprise comprennent des éléments de revenu traités séparément dans d'autres articles de cette convention, les dispositions du présent article ne font pas obstacle à l'application des dispositions de ces autres articles pour la taxation de ces éléments de revenu.

III. BELASTINGHEFFING NAAR HET INKOMEN

Artikel 6

Inkomsten uit onroerende goederen

§ 1. Inkomsten uit onroerende goederen zijn belastbaar in de overeenkomstsluitende Staat waarin de goederen zijn gelegen.

§ 2. De uitdrukking « onroerende goederen » heeft de betekenis die daaraan wordt toegekend door het recht van de overeenkomstsluitende Staat waarin de desbetreffende goederen zijn gelegen. De uitdrukking omvat in ieder geval de goederen die bij de onroerende goederen behoren, levende en dode have van landbouw- en bosbouwbedrijven, rechten waarop de bepalingen van het privaatrecht betreffende de grondeigendom van toepassing zijn, vruchtgebruik van onroerende goederen en rechten op veranderlijke of vaste vergoedingen ter zake van de exploitatie, of het recht tot exploitatie van minerale aardlagen, bronnen en andere bodemrijdommen. Schuldvorderingen verzekerd door hypotheek op de bovengenoemde goederen, evenals schepen en luchtvaartuigen worden niet als onroerende goederen beschouwd.

§ 3. De bepaling van paragraaf 1 is van toepassing op inkomsten verkregen uit de rechtstreekse exploitatie of het rechtstreeks genot, uit de verhuring of verpachting, of uit elke andere vorm van exploitatie van onroerende goederen. Deze bepaling is eveneens van toepassing op inkomsten uit roerende goederen die volgens het belastingrecht van de overeenkomstsluitende Staat, waarin die goederen zijn gelegen, met inkomsten uit onroerende goederen worden gelijkgesteld.

§ 4. De bepalingen van de paragrafen 1 en 3 zijn ook van toepassing op inkomsten uit onroerende goederen van een onderneming en op inkomsten uit onroerende goederen gebezigd voor de uitoefening van een vrij beroep.

Artikel 7

Winsten van ondernemingen

§ 1. Winsten van een onderneming van een overeenkomstsluitende Staat zijn slechts in die Staat belastbaar, tenzij de onderneming in de andere overeenkomstsluitende Staat haar bedrijf uitoefent met behulp van een aldaar gevestigde vaste inrichting. Indien de onderneming aldus haar bedrijf uitoefent, zijn de winsten van de onderneming in de andere Staat belastbaar, maar slechts voor zover zij aan die vaste inrichting kunnen worden toegerekend.

§ 2. Indien een onderneming van een overeenkomstsluitende Staat in de andere overeenkomstsluitende Staat haar bedrijf uitoefent met behulp van een aldaar gevestigde vaste inrichting, worden in elke overeenkomstsluitende Staat aan die vaste inrichting de winsten toegerekend die zij zou kunnen behalen indien zij een onafhankelijke en zelfstandige onderneming zou zijn, die dezelfde of soortgelijke werkzaamheden zou uitoefenen onder dezelfde of soortgelijke omstandigheden en die geheel onafhankelijk zou handelen.

§ 3. Bij het bepalen van de winsten van een vaste inrichting worden als aftrek toegelaten kosten die zijn gemaakt ten behoeve van die vaste inrichting, daaronder begrepen kosten van leiding en algemene beheerskosten, aldus gemaakt hetzij in de Staat waarin de vaste inrichting is gevestigd, hetzij elders, maar met uitsluiting van de kosten die niet aftrekbaar zouden zijn indien de vaste inrichting een onderneming van die Staat was.

§ 4. Bij gebrek aan een regelmatige boekhouding die het mogelijk maakt de winst te bepalen van een onderneming van één van de overeenkomstsluitende Staten, die aan een vaste inrichting in de andere Staat kan worden toegerekend, mag die andere Staat die winst volgens de methoden van zijn eigen wetgeving bepalen, op voorwaarde dat die methoden in overeenstemming zijn met de in dit artikel neergelegde beginselen.

§ 5. Geen winsten worden aan een vaste inrichting toegerekend enkel op grond van aankoop door die vaste inrichting van goederen voor de onderneming.

§ 6. Voor de toepassing van de voorgaande paragrafen worden de winsten die aan de vaste inrichting kunnen worden toegerekend, ieder jaar volgens dezelfde methode bepaald, tenzij er een goede en genoegzame reden bestaat om anders te handelen.

§ 7. Indien in de winsten inkomstenbestanddelen zijn begrepen die afzonderlijk in andere artikelen van deze overeenkomst worden behandeld, beletten de bepalingen van dit artikel geenszins de toepassing van die andere artikelen voor de belastingheffing van die inkomstenbestanddelen.

Article 8

Entreprises de navigation maritime ou aérienne

§ 1er. Par dérogation à l'article 7, paragraphes 1 à 6, les bénéfices provenant de l'exploitation en trafic international de navires ou d'aéronefs ne sont imposables que dans l'Etat contractant où est situé le siège de la direction effective de l'entreprise.

§ 2. Si le siège de la direction effective d'une entreprise de navigation maritime en trafic international est à bord d'un navire, ce siège est réputé situé dans l'Etat contractant où se trouve le port d'attache de ce navire ou, à défaut de port d'attache, dans l'Etat contractant dont l'exploitant du navire est un résident.

Article 9

Entreprises interdépendantes

Lorsque :

une entreprise d'un Etat contractant participe directement ou indirectement à la direction, au contrôle, au capital ou au financement d'une entreprise de l'autre Etat contractant, ou que les mêmes personnes participent directement ou indirectement à la direction, au contrôle, au capital ou au financement d'une entreprise d'un Etat contractant et d'une entreprise de l'autre Etat contractant,

et que, dans l'un et l'autre cas, les deux entreprises sont, dans leurs relations commerciales ou financières, liées par des conditions acceptées ou imposées, qui diffèrent de celles qui seraient conclues entre des entreprises indépendantes, les bénéfices qui, sans ces conditions, auraient été obtenus par l'une des entreprises mais n'ont pu l'être en fait à cause de ces conditions, peuvent être inclus dans les bénéfices de cette entreprise et imposés en conséquence.

Article 10

Dividendes

§ 1er. Les dividendes attribués par une société résidente d'un Etat contractant à un résident de l'autre Etat contractant sont imposables dans cet autre Etat.

§ 2. Toutefois, ces dividendes peuvent être imposés dans l'Etat contractant dont la société qui attribue les dividendes est un résident et selon la législation de cet Etat, mais l'impôt ainsi établi ne peut excéder 15 p.c. du montant brut desdits dividendes.

Ce paragraphe ne concerne pas l'imposition de la société pour les bénéfices qui servent au paiement des dividendes.

§ 3. Le terme « dividendes » employé dans le présent article désigne les revenus provenant d'actions, actions ou bons de jouissance, parts de mine, parts de fondateur ou autres parts bénéficiaires à l'exception des créances, ainsi que les revenus d'autres parts sociales soumis au même régime que les revenus d'actions par la législation fiscale de l'Etat dont la société distributrice est un résident.

Ce terme désigne également :

a) les revenus — même attribués sous la forme d'intérêts — imposables au titre de revenus de capitaux investis par les associés dans les sociétés autres que les sociétés par actions, résidentes de la Belgique;

b) les bénéfices attribués par un résident du Portugal à un associé occulte dans une association en participation.

§ 4. Les dispositions des paragraphes 1er et 2 ne s'appliquent pas lorsque le bénéficiaire des dividendes, résident d'un Etat contractant, a dans l'autre Etat contractant dont la société qui paie les dividendes est un résident, un établissement stable auquel se rattache effectivement la participation génératrice des dividendes. Dans ce cas, les dividendes sont imposables dans cet autre Etat conformément à sa législation.

§ 5. Lorsqu'une société résidente d'un Etat contractant tire des bénéfices ou des revenus de l'autre Etat contractant, cet autre Etat ne peut percevoir aucun impôt sur les dividendes attribués par cette société à un résident du premier Etat, ni aucun impôt au titre d'imposition complémentaire des bénéfices non distribués

Artikel 8

Zee- en luchtvaartondernemingen

§ 1. In afwijking van artikel 7, paragrafen 1 tot 6, zijn winsten uit de exploitatie van schepen of luchtvaartuigen in internationaal verkeer slechts belastbaar in de overeenkomstsluitende Staat waarin de plaats van de werkelijke leiding van de onderneming is gelegen.

§ 2. Indien de plaats van de werkelijke leiding van een zeescheepvaartonderneming in internationaal verkeer zich aan boord van een schip bevindt, wordt deze plaats geacht te zijn gelegen in de overeenkomstsluitende Staat waarin de thuishaven van het schip is gelegen of, indien er geen thuishaven is, in de overeenkomstsluitende Staat waarvan de exploitant van het schip verblijfhouder is.

Artikel 9

Onderling afhankelijke ondernemingen

Indien :

een onderneming van een overeenkomstsluitende Staat onmiddellijk of middellijk deelneemt aan de leiding van, aan het toezicht op, in het kapitaal van, dan wel aan de financiering van een onderneming van de andere overeenkomstsluitende Staat, of dezelfde personen onmiddellijk of middellijk deelnemen aan de leiding van, aan het toezicht op, in het kapitaal van, dan wel aan de financiering van een onderneming van een overeenkomstsluitende Staat en van een onderneming van de andere overeenkomstsluitende Staat,

en in het ene of in het andere geval tussen de twee ondernemingen in hun handels- of financiële betrekkingen, voorwaarden zijn aanvaard of opgelegd die afwijken van die welke zouden worden overeengekomen tussen onafhankelijke ondernemingen, mogen winsten, welke zonder deze voorwaarden door een van de ondernemingen zouden zijn behaald maar ten gevolge van die voorwaarden niet zijn behaald, worden begrepen in de winsten van die onderneming en dienovereenkomstig worden belast.

Artikel 10

Dividenden

§ 1. Dividenden toegekend door een vennootschap die verblijfhouder is van een overeenkomstsluitende Staat aan een verblijfhouder van de andere overeenkomstsluitende Staat, zijn in die andere Staat belastbaar.

§ 2. Die dividendende mogen echter in de overeenkomstsluitende Staat, waarvan de vennootschap die de dividendende toekent verblijfhouder is, overeenkomstig de wetgeving van die Staat worden belast, maar de aldus geheven belasting mag niet hoger zijn dan 15 t.h. van het brutobedrag van die dividendende.

Deze paragraaf laat onverlet de belastingheffing van de vennootschap ter zake van de winsten waaruit de dividendende worden betaald.

§ 3. Het woord « dividendende » betekent in dit artikel inkomsten uit aandelen, genootsaandelen of rechten, mijn aandelen, oprichters aandelen of andere winstaandelen met uitzondering van schuldvorderingen, alsmede inkomsten van andere maatschappelijke delen, die volgens de belastingwetgeving van de Staat, waarvan de uitkerende vennootschap verblijfhouder is, op dezelfde wijze als inkomsten van aandelen worden belast.

Dit woord omvat eveneens :

a) inkomsten — zelfs toegekend in de vorm van interesten — die belastbaar zijn als inkomsten van belegde kapitalen van vennoten in andere vennootschappen dan op aandelen, die verblijfhouder van België zijn;

b) winsten door een verblijfhouder van Portugal toegekend aan een verborgen vennoot in een vereniging in deelneming.

§ 4. De bepalingen van paragrafen 1 en 2 zijn niet van toepassing indien de genietende van de dividendende, verblijfhouder van een overeenkomstsluitende Staat, in de andere overeenkomstsluitende Staat waarvan de vennootschap die de dividendende toekent verblijfhouder is, een vaste inrichting heeft waarmede de participatie die de dividendende oplevert wezenlijk is verbonden. In een zodanig geval zijn de dividendende in die andere Staat belastbaar volgens de wetgeving van die Staat.

§ 5. Indien een vennootschap die verblijfhouder is van een overeenkomstsluitende Staat, winsten of inkomsten verkrijgt uit de andere overeenkomstsluitende Staat, mag die andere Staat geen belasting heffen van de dividendende, door die vennootschap toegekend aan een verblijfhouder van de eerstbedoelde Staat,

de la société, même si les dividendes distribués ou les bénéfices non distribués consistent en tout ou en partie en bénéfices ou revenus provenant de cet autre Etat; cette disposition n'empêche pas cet autre Etat d'imposer les dividendes afférents à une participation qui se rattache effectivement à un établissement stable exploité dans cet autre Etat par un résident du premier Etat.

Article 11

Intérêts

§ 1er. Les intérêts provenant d'un Etat contractant et attribués à un résident de l'autre Etat contractant sont imposables dans cet autre Etat.

§ 2. Toutefois, ces intérêts peuvent être imposés dans l'Etat contractant d'où ils proviennent et selon la législation de cet Etat, mais l'impôt ainsi établi ne peut excéder 15 p.c. de leur montant.

§ 3. Le terme « intérêts » employé dans le présent article désigne les revenus des fonds publics, des obligations d'emprunts, assorties ou non de garanties hypothécaires ou d'une clause de participation aux bénéfices, et, sous réserve de l'alinéa suivant, des créances ou dépôts de toute nature, ainsi que les lots d'emprunts et tous autres produits soumis au même régime que les revenus de sommes prêtées ou déposées par la législation fiscale de l'Etat d'où proviennent les revenus.

Ce terme ne comprend pas :

- a) les intérêts assimilés à des dividendes par l'article 10, paragraphe 3, 2e phrase, a;
- b) les intérêts de créances commerciales — y compris celles qui sont représentées par des effets de commerce — résultant du paiement à terme de fournitures de marchandises, produits ou services par une entreprise d'un Etat contractant à un résident de l'autre Etat contractant;
- c) les intérêts de comptes courants ou d'avances nominatives entre des entreprises bancaires des deux Etats contractants.

Les intérêts visés aux b et c de l'alinéa qui précède sont soumis au régime prévu à l'article 7.

§ 4. Les dispositions des paragraphes 1er et 2 ne s'appliquent pas lorsque le bénéficiaire des intérêts, résident d'un Etat contractant, a dans l'autre Etat contractant d'où proviennent les intérêts un établissement stable auquel se rattache effectivement la créance ou le dépôt générateur des intérêts. Dans ce cas, les intérêts sont imposables dans cet autre Etat conformément à sa législation.

§ 5. Les intérêts sont considérés comme provenant d'un Etat contractant lorsque le débiteur est cet Etat lui-même, une subdivision politique, une collectivité locale ou un résident de cet Etat. Toutefois, lorsque le débiteur des intérêts, qu'il soit ou non résident d'un Etat contractant, a dans un Etat contractant un établissement stable pour lequel l'emprunt générateur des intérêts a été contracté et qui supporte comme telle la charge de ceux-ci, ces intérêts sont réputés provenir de l'Etat contractant où est situé l'établissement stable.

§ 6. Si, par suite de relations spéciales existant entre le débiteur et le créancier ou déposant ou que l'un et l'autre entretiennent avec des tierces personnes, le montant des intérêts, compte tenu de la créance ou du dépôt pour lequel ils sont attribués, excède celui dont seraient convenus le débiteur et le créancier ou déposant en l'absence de pareilles relations, la limitation de taux prévue au paragraphe 2 ne s'applique qu'à ce dernier montant. Dans ce cas, la partie excédentaire des intérêts est imposable, conformément à sa législation, dans l'Etat contractant d'où proviennent les intérêts.

Article 12

Redevances

§ 1er. Les redevances provenant d'un Etat contractant et attribuées à un résident de l'autre Etat contractant sont imposables dans cet autre Etat.

§ 2. Toutefois, ces redevances peuvent être imposées dans l'Etat contractant d'où elles proviennent et selon la législation de cet Etat, mais l'impôt ainsi établi ne peut excéder 5 p.c. de leur montant brut.

noch de niet uitgedeelde winst van de vennootschap onderwerpen aan een bijkomende belasting, zelfs indien de uitgekeerde dividenden of de niet uitgedeelde winst geheel of gedeeltelijk bestaan uit winst of inkomsten herkomstig uit de andere Staat; deze bepaling belet die andere Staat niet de dividenden te belasten die verband houden met een deelneming die wezenlijk verbonden is aan een in die andere Staat door een verblijfhouder van de eerstbedoelde staat aangehouden vaste inrichting.

Artikel 11

Interest

§ 1. Interest herkomstig uit een overeenkomstsluitende Staat en toegekend aan een verblijfhouder van de andere overeenkomstsluitende Staat is in die andere Staat belastbaar.

§ 2. Die interest mag echter in de overeenkomstsluitende Staat waaruit zij herkomstig is, volgens de wetgeving van die Staat worden belast, maar de aldus geheven belasting mag niet hoger zijn van 15 t.h. van het bedrag van de interest.

§ 3. Het woord « interest » betekent in dit artikel inkomsten van overheidsfondsen, van leningobligaties met of zonder hypotheek waarborg of recht van deelneming in de winsten, zomede, onder voorbehoud van het volgende lid, van schuldvorderingen of deposito's van allerlei aard, alsmede loten van leningen en alle andere opbrengsten die volgens de belastingwetgeving van de Staat waaruit de inkomsten herkomstig zijn, op dezelfde wijze worden belast als inkomsten van geleende of gedeponeerde gelden.

Het omvat niet :

- a) interest die met dividenden wordt gelijkgesteld volgens artikel 10, paragraaf 3, tweede zin, a;
- b) interest van handelsschuldvorderingen — met inbegrip van vorderingen vertegenwoordigd door handelspapier — wegens termijnbetaling van leveringen van koopwaar, goederen of diensten door een onderneming van een overeenkomstsluitende Staat aan een verblijfhouder van de andere overeenkomstsluitende Staat;
- c) interest van rekeningen-courant of van voorschotten op naam tussen bankondernemingen van beide overeenkomstsluitende Staten.

De in b en c van vorig lid bedoelde interest is onderworpen aan de regeling van artikel 7.

§ 4. De bepalingen van de paragrafen 1 en 2 zijn niet van toepassing indien de genietster van de interest, verblijfhouder van een overeenkomstsluitende Staat, in de andere overeenkomstsluitende Staat waaruit de interest herkomstig is, een vaste inrichting heeft waarmede de schuldvordering of het deposito, die de interest opleveren, wezenlijk zijn verbonden. In een zodanig geval is de interest in die andere Staat belastbaar volgens de wetgeving van die Staat.

§ 5. Interest wordt geacht uit een overeenkomstsluitende Staat herkomstig te zijn als de schuldenaar die Staat zelf is, een staatkundig onderdeel of een plaatselijke gemeenschap daarvan, of een verblijfhouder van die Staat. Indien evenwel de schuldenaar van de interest, ongeacht of hij verblijfhouder van een overeenkomstsluitende Staat is of niet, in een overeenkomstsluitende Staat een vaste inrichting heeft ten behoeve waarvan de lening die de interest voortbrengt werd aangegaan en die de last van die interest als zodanig draagt, wordt die interest geacht herkomstig te zijn uit de overeenkomstsluitende Staat waarin de vaste inrichting is gelegen.

§ 6. Indien, ten gevolge van een bijzondere verhouding tussen de schuldenaar en de schuldeiser of deponent of tussen hen beiden en derden, het bedrag van de interest, gelet op de schuldvordering of het deposito waarvoor hij toegekend is, hoger is dan het bedrag dat zonder zulk een verhouding door de schuldenaar en de schuldeiser of deponent zou zijn overeengekomen, is de tariefbeperking volgens paragraaf 2 slechts op het laatstbedoelde bedrag van toepassing. In een zodanig geval is het daarboven uitgaande deel van de interest in de overeenkomstsluitende Staat waaruit de interest herkomstig is belastbaar volgens de wetgeving van die Staat.

Artikel 12

Royalty's

§ 1. Royalty's herkomstig uit een overeenkomstsluitende Staat en toegekend aan een verblijfhouder van de andere overeenkomstsluitende Staat zijn in die andere Staat belastbaar.

§ 2. Die royalty's mogen echter in de overeenkomstsluitende Staat waaruit zij herkomstig zijn, volgens de wetgeving van die Staat worden belast, maar de aldus geheven belasting mag niet hoger zijn dan 5 t.h. van het brutobedrag van de royalty's.

§ 3. Le terme « redevances » employé dans le présent article désigne les rémunérations de toute nature attribuées pour l'usage ou la concession de l'usage d'un droit d'auteur sur une œuvre littéraire, artistique ou scientifique, y compris les films cinématographiques, d'un brevet, d'une marque de fabrique ou de commerce, d'un dessin ou d'un modèle, d'un plan, d'une formule ou d'un procédé secrets, ainsi que pour l'usage ou la concession de l'usage d'un équipement industriel, commercial ou scientifique ne constituant pas un bien visé à l'article 6 et pour des informations ayant trait à une expérience acquise dans le domaine industriel, commercial ou scientifique.

§ 4. Les dispositions des paragraphes 1er et 2 ne s'appliquent pas lorsque le bénéficiaire des redevances, résident d'un Etat contractant, a dans l'autre Etat contractant d'où proviennent les redevances un établissement stable auquel se rattache effectivement le droit ou le bien générateur des redevances. Dans ce cas, les redevances sont imposables dans cet autre Etat conformément à sa législation.

§ 5. Les redevances sont considérées comme provenant d'un Etat contractant lorsque le débiteur est cet Etat lui-même, une subdivision politique, une collectivité locale ou un résident de cet Etat. Toutefois, lorsque le débiteur des redevances, qu'il soit ou non résident d'un Etat contractant, a dans un Etat contractant un établissement stable pour lequel le contrat donnant lieu au paiement des redevances a été conclu et qui supporte comme telle la charge de celles-ci, ces redevances sont réputées provenir de l'Etat contractant où est situé l'établissement stable.

§ 6. Si, par suite de relations spéciales existant entre le débiteur et le créancier ou que l'un et l'autre entretiennent avec des tierces personnes, le montant des redevances, compte tenu de la prestation pour laquelle elles sont attribuées, excède celui dont seraient convenus le débiteur et le créancier en l'absence de pareilles relations, la limitation de taux prévue au paragraphe 2 ne s'applique qu'à ce dernier montant. Dans ce cas, la partie excédentaire des redevances est imposable, conformément à sa législation, dans l'Etat contractant d'où proviennent les redevances.

Article 13 *Gains en capital*

• § 1er. Les gains provenant de l'aliénation des biens immobiliers, tels qu'ils sont définis à l'article 6, sont imposables dans l'Etat contractant où ces biens sont situés.

§ 2. Les gains provenant de l'aliénation de biens mobiliers faisant partie de l'actif d'un établissement stable qu'une entreprise d'un Etat contractant a dans l'autre Etat contractant, ou de biens mobiliers constitutifs d'une base fixe dont un résident d'un Etat contractant dispose dans l'autre Etat contractant pour l'exercice d'une profession libérale, y compris de tels gains provenant de l'aliénation globale de cet établissement stable (seul ou avec l'ensemble de l'entreprise) ou de cette base fixe, sont imposables dans cet autre Etat.

Toutefois, les gains provenant de l'aliénation de navires ou d'aéronefs exploités en trafic international, ainsi que des biens mobiliers affectés à leur exploitation, ne sont imposables que dans l'Etat contractant où les revenus provenant de l'exploitation de ces navires ou aéronefs sont imposables en vertu de l'article 8.

§ 3. Les gains provenant de l'aliénation de tous autres biens, y compris une participation — ne faisant pas partie de l'actif d'un établissement stable visé au paragraphe 2, alinéa 1er — dans une société par actions, ne sont imposables que dans l'Etat contractant dont le cédant est un résident.

Article 14 *Professions libérales*

§ 1er. Les revenus qu'un résident d'un Etat contractant tire d'une profession libérale ou d'autres activités indépendantes de caractère analogue ne sont imposables que dans cet Etat, à moins que ce résident ne dispose de façon habituelle dans l'autre Etat d'une base fixe pour l'exercice de ses activités. S'il dispose

§ 3. Het woord « royalty's » betekent in dit artikel betalingen van elke aard als vergoeding voor het gebruik of voor het recht van gebruik van een auteursrecht op een werk op het gebied van letterkunde, kunst of wetenschap, films daaronder begrepen, van een octrooi, van een fabrieks- of handelsmerk, van een ontwerp of model, van een plan, van een geheim recept of werkwijze, dan wel voor het gebruik of voor het recht van gebruik van een nijverheids-, handels-, of wetenschappelijke uitrusting die geen goed is als bedoeld in artikel 6, of voor inlichtingen omtrent ervaringen op het gebied van nijverheid, handel of wetenschap.

§ 4. De bepalingen van de paragrafen 1 en 2 zijn niet van toepassing, indien de genietende van de royalty's, verblijfhouder van een overeenkomstsluitende Staat, in de andere overeenkomstsluitende Staat waaruit de royalty's herkomstig zijn, een vaste inrichting heeft waarmede het recht of het goed, die de royalty's opleveren, wezenlijk zijn verbonden. In een zodanig geval zijn de royalty's in die andere Staat belastbaar volgens de wetgeving van die Staat.

§ 5. Royalty's worden geacht uit een overeenkomstsluitende Staat herkomstig te zijn als de schuldenaar die Staat zelf is, een staatkundig onderdeel of een plaatselijke gemeenschap daarvan, of een verblijfhouder van die Staat. Indien evenwel de schuldenaar van de royalty's, ongeacht of hij verblijfhouder van een overeenkomstsluitende Staat is of niet, in een overeenkomstsluitende Staat een vaste inrichting heeft ten behoeve waarvan de overeenkomst welke tot de betaling van de royalty's aanleiding geeft werd aangegaan en die de last van de royalty's als zodanig draagt, worden die royalty's geacht herkomstig te zijn uit de overeenkomstsluitende Staat waarin de vaste inrichting is gelegen.

§ 6. Indien, ten gevolge van een bijzondere verhouding tussen de schuldenaar en de genietende of tussen hen beiden en derden, het bedrag van de royalty's, gelet op de prestatie waarvoor zij worden toegekend, hoger is dan het bedrag dat zonder zulk een verhouding door de schuldenaar en de genietende zou zijn overeengekomen, is de tariefbeperking volgens paragraaf 2 slechts op het laatstbedoelde bedrag van toepassing. In een zodanig geval is het daarboven uitgaande deel van de royalty's in de overeenkomstsluitende Staat waaruit de royalty's herkomstig zijn belastbaar volgens de wetgeving van die Staat.

Artikel 13 *Vermogenswinsten*

§ 1. Winsten verkregen uit de vervreemding van onroerende goederen, als omschreven in artikel 6, zijn belastbaar in de overeenkomstsluitende Staat waarin die goederen zijn gelegen.

§ 2. Winsten verkregen uit de vervreemding van roerende goederen, deel uitmakende van het bedrijfsvermogen van een vaste inrichting die een onderneming van een overeenkomstsluitende Staat in de andere overeenkomstsluitende Staat heeft, of van roerende goederen behorende tot een vaste basis die een verblijfhouder van een overeenkomstsluitende Staat in de andere overeenkomstsluitende Staat voor de uitoefening van een vrij beroep tot zijn beschikking heeft, daaronder begrepen winsten verkregen uit de vervreemding van de vaste inrichting (alleen of te zamen met de gehele onderneming) of van de vaste basis, zijn in die andere Staat belastbaar.

Winsten verkregen uit de vervreemding van schepen en luchtvaartuigen geëxploiteerd in internationaal verkeer, alsmede van roerende goederen die voor de exploitatie daarvan worden gebezigd, zijn echter slechts belastbaar in de overeenkomstsluitende Staat waarin de inkomsten uit de exploitatie van die schepen en luchtvaartuigen belastbaar zijn volgens artikel 8.

§ 3. Winsten verkregen uit de vervreemding van alle andere goederen, daaronder begrepen een participatie — welke geen deel uitmaakt van het bedrijfsvermogen van een vaste inrichting als bedoeld in paragraaf 2, lid 1 — in een vennootschap op aandelen, zijn slechts belastbaar in de overeenkomstsluitende Staat waarvan de vervreemder verblijfhouder is.

Artikel 14 *Vrije beroepen*

§ 1. Inkomsten verkregen door een verblijfhouder van een overeenkomstsluitende Staat uit de uitoefening van een vrij beroep of andere zelfstandige werkzaamheden van soortgelijke aard zijn slechts in die Staat belastbaar, tenzij die verblijfhouder in de andere Staat voor het verrichten van zijn werkzaamheden geregeld

d'une telle base, les revenus sont imposables dans l'autre Etat mais uniquement dans la mesure où ils sont imposables aux activités exercées à l'intervention de ladite base fixe.

§ 2. L'expression « professions libérales » comprend en particulier les activités indépendantes d'ordre scientifique, littéraire, artistique, éducatif ou pédagogique, ainsi que les activités indépendantes des médecins, avocats, ingénieurs, architectes, dentistes et comptables.

Article 15

Professions dépendantes

§ 1er. Sous réserve des dispositions des articles 16, 18, 19, paragraphe 1er, et 20, les salaires, traitements et autres rémunérations similaires qu'un résident d'un Etat contractant reçoit au titre d'un emploi salarié ne sont imposables que dans cet Etat, à moins que l'emploi ne soit exercé dans l'autre Etat contractant. Si l'emploi y est exercé, les rémunérations reçues à ce titre sont imposables dans cet autre Etat.

§ 2. Par dérogation au paragraphe 1er et sous la réserve y mentionnée, les rémunérations qu'un résident d'un Etat contractant reçoit au titre d'un emploi salarié non visé au paragraphe 3, exercé dans l'autre Etat contractant, ne sont imposables que dans le premier Etat si :

a) elles rétribuent l'activité exercée dans l'autre Etat pendant une période ou des périodes — y compris la durée des interruptions normales du travail — n'excédant pas au total 183 jours au cours de l'année civile;

b) les rémunérations sont payées par un employeur ou au nom d'un employeur qui n'est pas résident de l'autre Etat; et

c) la charge des rémunérations n'est pas supportée comme telle par un établissement stable ou une base fixe que l'employeur a dans l'autre Etat.

§ 3. Par dérogation au paragraphe 1er, les rémunérations au titre d'un emploi salarié exercé à bord d'un navire ou d'un aéronef exploité en trafic international sont considérées comme se rapportant à une activité exercée dans l'Etat contractant où est situé le siège de la direction effective de l'entreprise et sont imposables dans cet Etat.

Article 16

Administrateurs et commissaires de sociétés

§ 1er. Les tantièmes, jetons de présence et autres rétributions similaires qu'un résident d'un Etat contractant reçoit en sa qualité de membre du conseil d'administration ou de surveillance ou d'une autre organe analogue d'une société résidente de l'autre Etat contractant, sont imposables dans cet autre Etat.

§ 2. Les rémunérations que les personnes visées au paragraphe 1er touchent en une autre qualité sont imposables conformément à l'article 15.

Article 17

Artistes ou sportifs

Nonobstant les dispositions des articles 14 et 15, les revenus que les professionnels du spectacle, tels les artistes de théâtre, de cinéma, de la radio ou de la télévision et les musiciens, ainsi que les sportifs retirent de leurs activités personnelles en cette qualité sont imposables dans l'Etat contractant où ces activités sont exercées.

Article 18

Pensions

Sous réserve des dispositions de l'article 19, paragraphe 1er, les pensions et autres rémunérations similaires, versées à un résident d'un Etat contractant au titre d'un emploi antérieur, ne sont imposables que dans cet Etat.

over een vaste basis beschikt. Indien hij over zulk een vaste basis beschikt, zijn de inkomsten in de andere Staat belastbaar, maar slechts voor zover zij kunnen worden toegerekend aan de werkzaamheden welke met behulp van die vaste basis worden uitgeoefend.

§ 2. De uitdrukking « vrij beroep » omvat met name zelfstandige werkzaamheden op het gebied van wetenschap, letterkunde, kunst, opvoeding of onderwijs, alsmede de zelfstandige werkzaamheden van artsen, advocaten, ingenieurs, architecten, tandartsen en accountants.

Artikel 15

Niet-zelfstandige beroepen

§ 1. Onder voorbehoud van de bepalingen van de artikelen 16, 18, 19, paragraaf 1, en 20, zijn lonen, salarissen en andere soortgelijke beloningen verkregen door een verblijfhouder van een overeenkomstsluitende Staat ter zake van een dienstbetrekking slechts in die Staat belastbaar, tenzij de dienstbetrekking in de andere overeenkomstsluitende Staat wordt uitgeoefend. Indien de dienstbetrekking aldaar wordt uitgeoefend, zijn de ter zake daarvan verkregen beloningen in die andere Staat belastbaar.

§ 2. In afwijking van paragraaf 1 en onder het aldaar vermelde voorbehoud zijn beloningen verkregen door een verblijfhouder van een overeenkomstsluitende Staat ter zake van een in de andere overeenkomstsluitende Staat uitgeoefende, niet in paragraaf 3 bedoelde, dienstbetrekking slechts in de eerstbedoelde Staat belastbaar, indien :

a) de beloningen werkzaamheden vergelden, die in de andere Staat werden uitgeoefend tijdens een tijdvak of tijdvakken welke — met inbegrip van de gewone arbeidsonderbrekingen — gedurende het kalenderjaar een totaal van 183 dagen niet te boven gaan;

b) de beloningen worden betaald door of namens een werkgever die geen verblijfhouder van de andere Staat is; en

c) de last van de beloningen als zodanig niet wordt gedragen door een vaste inrichting of een vaste basis, die de werkgever in de andere Staat heeft.

§ 3. In afwijking van paragraaf 1 worden beloningen ter zake van een dienstbetrekking uitgeoefend aan boord van een schip of luchtvaartuig in internationaal verkeer geacht betrekking te hebben op werkzaamheden uitgeoefend in de overeenkomstsluitende Staat, waarin de plaats van de werkelijke leiding van de onderneming is gelegen en zijn ze in die Staat belastbaar.

Artikel 16

Beheerders en commissarissen van vennootschappen

§ 1. Tantièmes, presentiegelden en andere soortgelijke uitkeringen, door een verblijfhouder van een overeenkomstsluitende Staat verkregen in zijn hoedanigheid van lid van de raad van beheer of van toezicht, of van een ander gelijkaardig orgaan van een vennootschap, die verblijfhouder is van de andere overeenkomstsluitende Staat, zijn in die andere Staat belastbaar.

§ 2. De beloningen die de in paragraaf 1 bedoelde personen in een andere hoedanigheid ontvangen zijn belastbaar volgens artikel 15.

Artikel 17

Artiesten of sportbeoefenaars

Niettegenstaande de bepalingen van de artikelen 14 en 15 zijn inkomsten die beroepsartiesten, zoals toneelspelers, film-, radio-, of televisieartiesten en musici, alsmede sportbeoefenaars, als zodanig verkrijgen uit hun persoonlijke werkzaamheden, belastbaar in de overeenkomstsluitende Staat waarin die werkzaamheden worden verricht.

Artikel 18

Pensioenen

Onder voorbehoud van de bepalingen van artikel 19, paragraaf 1, zijn pensioenen en andere soortgelijke beloningen, betaald aan een verblijfhouder van een overeenkomstsluitende Staat ter zake van een vroegere dienstbetrekking, slechts in die Staat belastbaar.

Article 19

Rémunérations et pensions publiques

§ 1er. Les rémunérations, y compris les pensions, versées par un Etat contractant ou par l'une de ses subdivisions politiques ou collectivités locales, soit directement, soit par prélèvement sur des fonds qu'ils ont constitués, à une personne physique, au titre de services rendus à cet Etat ou à l'une de ses subdivisions politiques ou collectivités locales, ne sont imposables que dans ledit Etat.

Cette disposition ne s'applique pas lorsque le bénéficiaire de ces revenus possède la nationalité de l'autre Etat contractant sans posséder en même temps la nationalité du premier Etat.

§ 2. Le paragraphe 1er ne s'applique pas aux rémunérations ou pensions versées au titre de services rendus dans le cadre d'une activité commerciale ou industrielle exercée par un Etat contractant ou par une subdivision politique ou une collectivité locale de cet Etat.

Article 20

Etudiants

Un étudiant ou un stagiaire qui est, ou qui était auparavant, un résident d'un Etat contractant et qui séjourne dans l'autre Etat contractant à seule fin d'y poursuivre ses études ou sa formation n'est pas imposable dans cet autre Etat :

— sur les sommes qu'il reçoit de sources situées en dehors de cet autre Etat pour couvrir ses frais d'entretien, d'études ou de formation;

— sur les rémunérations qu'il perçoit au titre d'un emploi salarié exercé dans cet autre Etat pendant une période ou des périodes — y compris la durée des interruptions normales du travail — n'excédant pas au total 183 jours au cours de l'année civile, à condition que l'ensemble desdites sommes et des rémunérations ne dépasse pas 10 000 francs belges par mois ou l'équivalent de cette somme en escudos au cours officiel du change.

Article 21

Revenus non expressément mentionnés

Les éléments du revenu d'un résident d'un Etat contractant, qui sont d'une nature ou proviennent de sources non mentionnées dans les articles précédents de la convention et qui sont soumis à l'impôt dans cet Etat, ne sont imposables que dans cet Etat.

Article 22

Limitation des effets de la convention

§ 1er. Aucune disposition de la convention ne peut avoir pour effet de limiter l'imposition d'une société résidente de la Belgique en cas de rachat de ses propres actions ou parts ou à l'occasion du partage de son avoir social.

§ 2. Aucune disposition de la convention n'empêche le Portugal de prélever l'impôt sur les gains provenant de l'incorporation de réserves au capital des sociétés résidentes du Portugal ou de l'émission d'actions avec réserve de préférence pour les associés de ces sociétés.

IV. DISPOSITIONS PREVENTIVES
DE LA DOUBLE IMPOSITION

Article 23

§ 1er. En ce qui concerne les résidents du Portugal, la double imposition est évitée comme suit :

1° Lorsqu'un résident du Portugal reçoit des revenus qui, conformément aux dispositions de la convention, sont imposables en Belgique, le Portugal accorde sur l'impôt dont il frappe les revenus de ce résident une déduction d'un montant égal à l'impôt belge afférent aux mêmes revenus.

Toutefois, la somme ainsi déduite ne peut excéder :

a) ni la fraction de l'impôt belge correspondant à la fraction des revenus précités qui est imposée au Portugal, ladite fraction de l'impôt belge étant, pour la partie excédentaire des intérêts et des redevances visées aux articles 11, paragraphe 6, et 12, paragraphe 6, calculée aux taux prévus respectivement à l'article 11, paragraphe 2, et à l'article 12, paragraphe 2;

Artikel 19

Openbare beloningen en pensioenen

§ 1. Beloningen, daaronder begrepen pensioenen, door een overeenkomstsluitende Staat of door een staatkundig onderdeel of een plaatselijke gemeenschap daarvan, ofwel rechtstreeks ofwel uit door hen in het leven geroepen fondsen betaald aan een natuurlijke persoon ter zake van diensten bewezen aan die Staat of aan een staatkundig onderdeel of een plaatselijke gemeenschap daarvan, zijn slechts in die Staat belastbaar.

Deze bepaling is niet van toepassing indien de genietter van die inkomsten onderdaan is van de andere Staat zonder terzelfdertijd onderdaan te zijn van de eerstbedoelde Staat.

§ 2. Paragraaf 1 is niet van toepassing op beloningen of pensioenen ter zake van diensten verricht in verband met enig handels- of nijverheidsbedrijf uitgeoefend door een overeenkomstsluitende Staat of door een staatkundig onderdeel of een plaatselijke gemeenschap daarvan.

Artikel 20

Studenten

Een student of een voor een beroep of bedrijf opgeleid wordende persoon, die verblijfhouders van een overeenkomstsluitende Staat is of vroeger was en die uitsluitend voor zijn onderwijs of opleiding in de andere overeenkomstsluitende Staat verblijft, is in die andere Staat niet belastbaar ter zake van :

— betalingen die hem ten behoeve van zijn onderhoud, onderwijs of opleiding worden gedaan uit bronnen buiten die andere Staat;

— beloningen die hij ontvangt ter zake van een dienstbetrekking die hij in die andere Staat uitoefent tijdens een tijdvak of tijdvakken welke — met inbegrip van de gewone arbeidsonderbrekingen — gedurende het kalenderjaar een totaal van 183 dagen niet te boven gaan, op voorwaarde dat het totale bedrag van die betalingen en beloningen niet hoger is dan 10 000 Belgische frank per maand of de tegenwaarde daarvan in escudos tegen de officiële wisselkoers.

Artikel 21

Niet uitdrukkelijk vermelde inkomsten

Bestanddelen van het inkomen van een verblijfhouders van een overeenkomstsluitende Staat, die naar hun aard of hun herkomst niet in de voorgaande artikelen van de overeenkomst zijn vermeld, en in die Staat aan belasting zijn onderworpen, zijn slechts in die Staat belastbaar.

Artikel 22

Beperking van de uitwerking van de overeenkomst

§ 1. Generlei bepaling van de overeenkomst kan dusdanig uitwerking hebben dat de belastingheffing beperkt wordt van een vennootschap, verblijfhouders van België, in geval van inkoop van haar eigen aandelen of delen of naar aanleiding van de verdeling van haar maatschappelijk vermogen.

§ 2. Generlei bepaling van de overeenkomst belet Portugal belasting te heffen van winsten voortkomend uit opnemings van reserves in het kapitaal van vennootschappen die verblijfhouders zijn van Portugal of uit uitgifte van aandelen met voorrang voor de vennoten van die vennootschappen.

IV. BEPALINGEN

TOT VOORKOMING VAN DUBBELE BELASTING

§ 1. Met betrekking tot verblijfhouders van Portugal wordt dubbele belasting op de volgende wijze voorkomen :

1° Indien een verblijfhouders van Portugal inkomsten verkrijgt die volgens de bepalingen van de overeenkomst in België belastbaar zijn, verleent Portugal een vermindering op de belasting over het inkomen van die verblijfhouders tot een bedrag dat gelijk is aan de Belgische belasting op dezelfde inkomsten.

De aldus verleende vermindering zal echter niet hoger zijn dan :

a) dat deel van de Belgische belasting dat verband houdt met het gedeelte van de voormelde inkomsten dat in Portugal belast wordt; gezegd deel van de Belgische belasting zal, met betrekking tot het even het normal bedrag uitgaande deel van interesten en royalty's, bedoeld in de artikelen 11, paragraaf 6, en 12, paragraaf 6, onderscheidenlijk berekend worden tegen de tarieven van artikel 11, paragraaf 2, en van artikel 12, paragraaf 2;

b) ni la fraction de l'impôt portugais, calculé avant la déduction, qui correspond aux revenus imposés en Belgique.

2° Nonobstant la disposition du 1°, le Portugal exempte les rémunérations visées à l'article 20 qui sont perçues par un résident du Portugal au titre d'un emploi salarié exercé en Belgique.

§ 2. En ce qui concerne les résidents de la Belgique, la double imposition est évitée comme suit :

1° Lorsqu'un résident de la Belgique reçoit des revenus non visés sub 2° à 4° ci-après qui sont imposables au Portugal conformément aux dispositions de la convention, la Belgique exempte ces revenus de l'impôt, mais elle peut, pour calculer le montant de ses impôts sur le reste du revenu de ce résident, appliquer le même taux que si les revenus en question n'avaient pas été exemptés.

Lorsque ledit résident est une société — autre qu'une société par actions — l'exemption prévue ci-dessus s'applique à ses associés dans la mesure où lesdits revenus sont, conformément à la législation belge, imposables dans le chef desdits associés à un titre autre que celui de revenus de capitaux investis dans la société.

2° Lorsqu'un résident de la Belgique reçoit des revenus imposables au Portugal en vertu de l'article 10, paragraphe 2, de l'article 11, paragraphes 2 et 6 ou de l'article 12, paragraphes 2 et 6, la Belgique accorde, d'une part, sur l'impôt des personnes physiques afférent aux dividendes et, d'autre part, sur ledit impôt ou sur l'impôt des sociétés afférent aux autres revenus susvisés, une déduction au titre de quotité forfaitaire d'impôt étranger, déterminée dans les conditions et au taux prévus par la législation belge, sans que ce taux puisse être inférieur à celui de l'impôt perçu au Portugal sur lesdits revenus, conformément à l'article 10, paragraphe 2, à l'article 11, paragraphe 2, ou à l'article 12, paragraphe 2, suivant le cas.

Par dérogation aux dispositions de sa législation, la Belgique accorde ces déductions également à raison des revenus susvisés qui sont imposables au Portugal en vertu de la convention et des dispositions générales de la législation portugaise, lorsqu'ils y sont temporairement exemptés d'impôt par des dispositions légales particulières tendant à favoriser les investissements nécessaires au développement de l'économie de la République portugaise. Les autorités compétentes des Etats contractants déterminent d'un commun accord les revenus à admettre au bénéfice de cette disposition.

3° Lorsqu'une société résidente de la Belgique a la propriété d'actions ou parts d'une société résidente du Portugal et soumise dans cet Etat à l'impôt industriel, les dividendes qui lui sont attribués par cette dernière société sont exemptés en Belgique de l'impôt des sociétés, dans la mesure où cette exemption serait accordée si les deux sociétés étaient résidentes de la Belgique. Cette disposition n'exclut pas le prélèvement sur ces dividendes du précompte mobilier exigible suivant la législation belge, mais le taux de ce précompte ne peut être supérieur à la différence entre le taux maximal de l'impôt des sociétés applicable à l'ensemble ou à une fraction des bénéfices des sociétés résidentes de la Belgique et le taux prévu à l'article 10, paragraphe 2.

4° Lorsqu'une société résidente de la Belgique a eu, pendant toute la durée de l'exercice social d'une société par actions résidente du Portugal et soumise dans cet Etat à l'impôt industriel, la propriété exclusive d'actions ou parts de cette dernière société, elle est également exemptée du précompte mobilier exigible, suivant la législation belge, sur les dividendes de ces actions ou parts, à la condition d'en faire la demande par écrit au plus tard dans le délai prescrit pour la remise de sa déclaration annuelle; mais lors de la redistribution à ses propres actionnaires de ces dividendes non soumis au précompte mobilier, ceux-ci ne pourront être déduits des dividendes distribués passibles du précompte mobilier. Cette disposition n'est pas applicable lorsque la première société a valablement opté pour l'assujettissement de ses bénéfices à l'impôt des personnes physiques.

5° Lorsque, conformément à la législation belge, des pertes subies par une entreprise de la Belgique dans un établissement stable situé au Portugal ont été effectivement déduites des bénéfices de cette entreprise pour son imposition en Belgique,

b) dat deel van de Portugese belasting, berekend vóór de vermindering, dat verband houdt met de in België belaste inkomsten.

2° Niettegenstaande de bepaling van 1°, stelt Portugal de in artikel 20 bedoelde beloningen vrij, die door een verblijfhouder van Portugal ontvangen worden ter zake van een in België uitgeoefende dienstbetrekking.

§ 2. Met betrekking tot verblijfhouders van België wordt dubbele belasting op de volgende wijze voorkomen :

1° Indien een verblijfhouder van België niet in 2° tot 4° hierna bedoelde inkomsten ontvangt die volgens de bepalingen van de overeenkomst in Portugal belastbaar zijn, stelt België deze inkomsten vrij van belasting, maar om het bedrag van zijn belasting over het overige inkomen van die verblijfhouder te berekenen mag België hetzelfde tarief toepassen alsof die inkomsten niet waren vrijgesteld.

Indien deze verblijfhouder een andere vennootschap is dan een vennootschap op aandelen, is de hierboven bedoelde vrijstelling van toepassing op haar vennoten voor zover de inkomsten volgens de Belgische wetgeving ten name van die vennoten belastbaar zijn op een andere wijze dan als inkomsten van in de vennootschap belegde kapitalen.

2° Indien een verblijfhouder van België inkomsten verkrijgt die in Portugal belastbaar zijn volgens artikel 10, paragraaf 2, artikel 11, paragrafen 2 en 6, of artikel 12, paragrafen 2 en 6, verleent België, eensdeels op de personenbelasting in verband met dividend en, anderdeels op dezelfde belasting of op de vennootschapsbelasting in verband met de andere bedoelde inkomsten, een vermindering die overeenstemt met het forfaitair gedeelte van buitenlandse belasting, bepaald onder de voorwaarden en volgens het tarief van de Belgische wetgeving, maar dit tarief mag niet lager zijn dan dat van de belasting die in Portugal van dezelfde inkomsten is geheven overeenkomstig artikel 10, paragraaf 2, artikel 11, paragraaf 2, of artikel 12, paragraaf 2, naar het geval.

In afwijking van de bepalingen van zijn wetgeving verleent België die vermindering eveneens uit hoofde van de voormelde inkomsten die volgens de overeenkomst en de algemene bepalingen van de Portugese wetgeving in Portugal belastbaar zijn, indien die inkomsten aldaar tijdelijk van belasting zijn vrijgesteld ingevolge bijzondere wetsbepalingen ter bevordering van investeringen die noodzakelijk zijn voor de ontwikkeling van de economie van de Portugese Republiek. De bevoegde autoriteiten van de overeenkomstsluitende Staten stellen in onderlinge overeenstemming de inkomsten vast die het voordeel van deze bepaling zullen genieten.

3° Indien een vennootschap, verblijfhouder van België, aandelen of delen in eigendom bezit van een vennootschap die verblijfhouder is van Portugal en aldaar aan de nijverheidsbelasting is onderworpen, worden de dividend en die haar door deze laatste vennootschap worden toegekend, in België vrijgesteld van de vennootschapsbelasting, voor zover vrijstelling zou worden verleend indien beide vennootschappen verblijfhouder van België waren geweest. Deze bepaling belet niet dat van die dividend en roerende voorheffing wordt geheven overeenkomstig de Belgische wetgeving, maar het tarief van die voorheffing mag niet hoger zijn dan het verschil tussen het hoogste tarief van de vennootschapsbelasting dat van toepassing is op het geheel of op een deel van de winsten van vennootschappen, verblijfhouders van België, en het in artikel 10, paragraaf 2, bepaalde tarief.

4° Indien een vennootschap, verblijfhouder van België, gedurende het ganse boekjaar van een vennootschap op aandelen, die verblijfhouder is van Portugal en aldaar aan de nijverheidsbelasting is onderworpen, aandelen of delen van deze laatste vennootschap in uitsluitende eigendom heeft bezeten, wordt zij eveneens vrijgesteld van de roerende voorheffing welke volgens de Belgische wetgeving op de dividend en van die aandelen of delen is verschuldigd, op voorwaarde dat zij zulks schriftelijk aanvraagt binnen de termijn waarin haar jaarlijkse aangifte moet worden ingediend; maar bij de wederuitkering van die van roerende voorheffing vrijgestelde dividend en aan haar eigen aandeelhouders, moge die dividend en niet in aanmerking worden gebracht van de aan de roerende voorheffing te onderwerpen uitgekeerde dividend en. Deze bepaling is niet van toepassing als de eerste vennootschap op geldige wijze de aanslag van haar winsten in de personenbelasting heeft gekozen.

5° Indien volgens de Belgische wetgeving verliezen, welke een onderneming van België in een in Portugal gelegen vaste inrichting heeft geleden, voor de belastingheffing van die onderneming in België werkelijk in mindering van de winsten werden gebracht,

l'exemption prévue sub 1° ne s'applique pas aux bénéfices d'autres périodes imposables qui sont imputables à cet établissement, dans la mesure où ces bénéfices ont aussi été exemptés d'impôt au Portugal, pour une période imposable quelconque, en raison de leur compensation avec lesdites pertes.

V. DISPOSITIONS SPECIALES

Article 24

Non-discrimination

§ 1er. Les nationaux d'un Etat contractant ne sont soumis dans l'autre Etat contractant à aucune imposition ou obligation y relative, qui est autre ou plus lourde que celle à laquelle sont ou pourront être assujettis les nationaux de cet autre Etat se trouvant dans la même situation.

§ 2. Le terme « nationaux » désigne :

1° toutes les personnes physiques qui possèdent la nationalité d'un Etat contractant;

2° toutes les personnes morales, sociétés de personnes et associations constituées conformément à la législation en vigueur dans un Etat contractant.

§ 3. Les apatrides ne sont soumis dans un Etat contractant à aucune imposition ou obligation y relative qui est autre ou plus lourde que celle à laquelle sont ou pourront être assujettis les nationaux de cet Etat se trouvant dans la même situation.

§ 4. Aucune disposition de la présente convention ne peut être interprétée :

1° comme obligeant un Etat contractant à accorder aux résidents de l'autre Etat contractant les déductions personnelles, abattements et réductions d'impôt en fonction de la situation ou des charges de famille qu'il accorde à ses propres résidents;

2° comme empêchant la Belgique d'imposer sur le montant minimal de revenu, déterminé par sa législation et applicable aux non-résidents de cet Etat qui en sont ou non des nationaux et qui y disposent d'une habitation, les nationaux du Portugal qui ne sont pas des résidents de la Belgique mais y disposent d'une habitation.

§ 5. L'imposition d'un établissement stable qu'une entreprise d'un Etat contractant a dans l'autre Etat contractant n'est pas établie dans cet autre Etat d'une façon moins favorable que l'imposition des entreprises de cet autre Etat qui exercent la même activité.

Cette disposition ne fait pas obstacle à ce que les bénéfices imputables à l'établissement stable dont dispose dans un Etat contractant une société résidente de l'autre Etat contractant ou un autre groupement de personnes ayant son siège de direction effective dans cet autre Etat, soient imposés globalement dans le premier Etat au taux fixé par sa législation nationale, à condition que celui-ci n'excède pas le taux maximal de l'impôt applicable à l'ensemble ou à une fraction des bénéfices des sociétés résidentes de ce premier Etat.

§ 6. Sauf en cas d'application de l'article 9, les intérêts, redevances et autres frais payés par une entreprise d'un Etat contractant à un résident de l'autre Etat contractant sont déductibles pour la détermination des bénéfices imposables de cette entreprise, dans les mêmes conditions que s'ils avaient été payés à un résident du premier Etat.

§ 7. Les entreprises d'un Etat contractant, dont le capital est en totalité ou en partie, directement ou indirectement, détenu ou contrôlé par un ou plusieurs résidents de l'autre Etat contractant, ne sont soumises dans le premier Etat contractant à aucune imposition ou obligation y relative, qui est autre ou plus lourde que celle à laquelle sont ou pourront être assujettis les autres entreprises de même nature de ce premier Etat.

V. BIJZONDERE BEPALINGEN

Artikel 24

Non-discriminatie

§ 1. Onderdanen van een overeenkomstsluitende Staat worden in de andere overeenkomstsluitende Staat niet onderworpen aan enige belastingheffing of daarmede verband houdende verplichting, die anders of drukkender is dan de belastingheffing en daarmede verband houdende verplichtingen, waaraan onderdanen van die andere Staat onder gelijke omstandigheden zijn of kunnen worden onderworpen.

§ 2. De uitdrukking « onderdanen » betekent :

1° alle natuurrkunde personen, die de nationaliteit van een overeenkomstsluitende Staat bezitten;

2° alle rechtspersonen, personenvennootschappen en verenigingen opgericht overeenkomstig de wetgeving die van kracht is in een overeenkomstsluitende Staat.

§ 3. Staatlozen worden in een overeenkomstsluitende Staat niet onderworpen aan enige belastingheffing of daarmede verband houdende verplichting, die anders of drukkender is dan de belastingheffing en daarmede verband houdende verplichtingen, waaraan onderdanen van die Staat onder gelijke omstandigheden zijn of kunnen worden onderworpen.

§ 4. Generlei bepaling van deze overeenkomst mag dusdanig worden uitgelegd :

1° dat een overeenkomstsluitende Staat verplicht zou zijn aan verblijfhouders van de andere overeenkomstsluitende Staat de persoonlijke aftrekken, tegemoetkomingen en belastingverminderingen uit hoofde van gezinstoestand of lasten te verlenen, die hij aan zijn eigen verblijfhouders verleent;

2° dat zij België belet onderdanen van Portugal die geen verblijfhouder van België zijn maar aldaar over een woning beschikken, te belasten op het minimum-inkomstenbedrag dat door zijn wetgeving bepaald is met betrekking tot niet-verblijfhouders die al dan niet onderdanen van België zijn en aldaar over een woning beschikken.

§ 5. De belastingheffing van een vaste inrichting, die een onderneming van een overeenkomstsluitende Staat in de andere overeenkomstsluitende Staat heeft, is in die andere Staat niet ongunstiger dan de belastingheffing van ondernemingen van die andere Staat die dezelfde werkzaamheden uitoefenen.

Deze bepaling belet niet dat de winsten, welke kunnen worden toegerekend aan de in een overeenkomstsluitende Staat gelegen vaste inrichting waarover een vennootschap, die verblijfhouder is van de andere overeenkomstsluitende Staat, of een andere vereniging van personen, waarvan de plaats van werkelijke leiding in die andere Staat is gelegen, de beschikking heeft, in de eerstbedoelde Staat gezamenlijk worden belast tegen het tarief dat door zijn nationale wetgeving is vastgesteld, op voorwaarde dat dit tarief niet hoger is dan het maximumtarief van de belasting welke van toepassing is op het geheel of op een deel van de winsten van vennootschappen die verblijfhouder zijn van de eerstbedoelde Staat.

§ 6. Behoudens het geval van toepassing van artikel 9 kunnen interest, royalty's en andere kosten, die door een onderneming van een overeenkomstsluitende Staat aan een verblijfhouder van de andere overeenkomstsluitende Staat worden betaald, voor de vaststelling van de belastbare winsten van die onderneming in mindering worden gebracht op dezelfde voorwaarden, alsof zij aan een verblijfhouder van de eerstbedoelde Staat zouden zijn betaald.

§ 7. Ondernemingen van een overeenkomstsluitende Staat, waarvan het kapitaal geheel of ten dele onmiddellijk of middellijk in het bezit is van, of wordt beheerst door een of meer verblijfhouders van de andere overeenkomstsluitende Staat, worden in de eerstbedoelde Staat niet onderworpen aan enige belastingheffing of daarmede verband houdende verplichting, die anders of drukkender is dan de belastingheffing en daarmede verband houdende verplichtingen, waaraan andere soortgelijke ondernemingen van die eerstbedoelde Staat zijn of kunnen worden onderworpen.

§ 8. Le terme « imposition » désigne, dans le présent article, les impôts visés à l'article 2.

Article 25
Procédure amiable

§ 1er. Lorsqu'un résident d'un Etat contractant estime que les mesures prises par un Etat contractant ou par chacun des deux Etats entraînent ou entraîneront pour lui une double imposition non conforme à la présente convention, il peut, indépendamment des recours prévus par la législation nationale de ces Etats, adresser à l'autorité compétente de l'Etat contractant dont il est un résident une demande écrite et motivée de révision de cette imposition. Cette demande doit être présentée dans un délai de deux ans à compter de la notification de la seconde imposition ou, s'il s'agit d'un impôt dû à la source, à compter du versement de cette seconde imposition.

§ 2. L'autorité compétente visée au paragraphe 1er s'efforce, si la réclamation lui paraît fondée et si elle n'est pas elle-même en mesure d'apporter une solution satisfaisante, de régler la question par voie d'accord amiable avec l'autorité compétente de l'autre Etat contractant, en vue d'éviter une double imposition non conforme à la convention.

§ 3. Les autorités compétentes des Etats contractants s'efforcent, par voie d'accord amiable, de résoudre les difficultés ou de dissiper les doutes auxquels peut donner lieu l'application de la convention. Si des échanges de vues oraux semblent devoir faciliter cet accord, les autorités compétentes peuvent se réunir à cet effet.

§ 4. Les autorités compétentes des Etats contractants se concertent au sujet des mesures administratives nécessaires à l'exécution des dispositions de la convention et notamment au sujet des justifications à fournir par les résidents de chaque Etat pour bénéficier dans l'autre Etat des exemptions ou réductions d'impôts prévues à cette convention.

Article 26
Echange de renseignements

§ 1er. Les autorités compétentes des Etats contractants échangent les renseignements nécessaires pour appliquer les dispositions de la convention et celles des lois internes des Etats contractants relatives aux impôts visés par celle-ci, dans la mesure où l'imposition qu'elles prévoient est conforme à la convention.

Tout renseignement ainsi obtenu doit être tenu secret; il ne peut être communiqué, en dehors du contribuable ou de son mandataire, qu'aux personnes ou autorités chargées de l'établissement ou du recouvrement des impôts visés par la présente convention et des réclamations et recours y relatifs, ainsi qu'aux autorités judiciaires en vue de poursuites pénales.

§ 2. Les dispositions du paragraphe 1er ne peuvent en aucun cas être interprétées comme imposant à l'un des Etats contractants l'obligation :

- a) de prendre des dispositions administratives dérogeant à sa propre législation ou à sa pratique administrative ou à celles de l'autre Etat contractant;
- b) de fournir des renseignements qui ne pourraient être obtenus sur la base de sa propre législation ou dans le cadre de sa pratique administrative normale ou de celles de l'autre Etat contractant;
- c) de transmettre des renseignements qui révéleraient un secret commercial, industriel, professionnel ou un procédé commercial ou des renseignements dont la communication serait contraire à l'ordre public.

Article 27
Fonctionnaires diplomatiques et consulaires

Les dispositions de la présente convention ne portent pas atteinte aux privilèges fiscaux dont bénéficient les membres des missions diplomatiques et des postes consulaires en vertu, soit des règles générales du droit des gens, soit des dispositions d'accords particuliers.

§ 8. In dit artikel betekent de uitdrukking « belastingheffing » de belastingen die bedoeld zijn in artikel 2.

Artikel 25
Regeling voor onderling overleg

§ 1. Indien een verblijfhouder van een overeenkomstsluitende Staat van oordeel is dat de maatregelen van een overeenkomstsluitende Staat of van beide Staten voor hem leiden of zullen leiden tot een dubbele belastingheffing die niet in overeenstemming is met deze overeenkomst, kan hij, onverminderd de rechtsmiddelen waarin de nationale wetgeving van die Staten voorziet, schriftelijk een met redenen omkleed verzoek om herziening van die belastingheffing richten aan de bevoegde autoriteit van de overeenkomstsluitende Staat, waarvan hij verblijfhouder is. Dat verzoek moet worden ingediend binnen een termijn van twee jaren vanaf de betekening van de tweede aanslag of, met betrekking tot een bij de bron verschuldigde belasting, vanaf de storting van die tweede aanslag.

§ 2. De in paragraaf 1 bedoelde bevoegde autoriteit tracht, indien het bezwaar haar gegrond voorkomt en indien zij niet zelf in staat is tot een bevredigende oplossing te komen, de aangelegenheid in onderlinge overeenstemming met de bevoegde autoriteit van de andere overeenkomstsluitende Staat te regelen, ten einde een dubbele belastingheffing die niet in overeenstemming is met de overeenkomst, te vermijden.

§ 3. De bevoegde autoriteiten van de overeenkomstsluitende Staten trachten moeilijkheden of twijfelpunten die mochten rijzen met betrekking tot de toepassing van de overeenkomst in onderlinge overeenstemming op te lossen. Indien een mondelinge gedachtenwisseling voor het bereiken van overeenstemming bevorderlijk voorkomt, kunnen de bevoegde autoriteiten te dien einde bijeenkomen.

§ 4. De bevoegde autoriteiten van de overeenkomstsluitende Staten plegen overleg omtrent de administratieve maatregelen die voor de uitvoering van de bepalingen van de overeenkomst nodig zijn en met name omtrent de bewijzen die de verblijfhouders van elke Staat moeten voorleggen om in de andere Staat de bij deze overeenkomst vastgestelde belastingvrijstellingen of -verminderingen te genieten.

Artikel 26
Uitwisseling van inlichtingen

§ 1. De bevoegde autoriteiten van de overeenkomstsluitende Staten wisselen de inlichtingen uit die nodig zijn om uitvoering te geven aan de bepalingen van de overeenkomst en aan die van de nationale wetten van de overeenkomstsluitende Staten met betrekking tot de belastingen waarop de overeenkomst van toepassing is, voor zover de belastingheffing waarin deze voorzien in overeenstemming is met de overeenkomst.

Elke aldus bekomen inlichting moet geheim worden gehouden; buiten de belastingplichtige of zijn gevolmachtigde, mag zij slechts worden medegedeeld aan personen of autoriteiten die belast zijn met de vestiging of de invordering van in de overeenkomst bedoelde belastingen en met de desbetreffende bezwaarschriften en verhalen, alsmede aan de gerechtelijke autoriteiten met het oog op strafrechtelijke vervolgingen.

§ 2. In geen geval mogen de bepalingen van paragraaf 1 aldus worden uitgelegd, dat zij een van de overeenkomstsluitende Staten de verplichting opleggen :

- a) administratieve maatregelen te nemen, welke afwijken van zijn eigen wetgeving of van zijn administratieve praktijk of van die van de andere overeenkomstsluitende Staat;
- b) bijzonderheden te verstrekken, die niet verkrijgbaar zouden zijn volgens zijn eigen wetgeving of binnen het raam van zijn normale administratieve praktijk of die van de andere overeenkomstsluitende Staat;
- c) inlichtingen te verstrekken, die een handels-, bedrijfs-, nijverheids- of beroepsgeheim of een handelswerkwijze zouden onthullen, dan wel inlichtingen waarvan het verstrekken in strijd zou zijn met de openbare orde.

Artikel 27
Diplomatieke en consulaire ambtenaren

De bepalingen van deze overeenkomst tasten in geen enkel opzicht de fiscale voorrechten aan die leden van diplomatieke zendingen of consulaire posten ontleen aan de algemene regelen van het volkenrecht of aan de bepalingen van bijzondere akkoorden.

Article 28

Extension territoriale

§ 1er. La présente convention peut être étendue, telle quelle ou avec les modifications nécessaires, à tout ou partie du territoire du Portugal qui n'est pas compris dans le champ d'application de la convention et qui perçoit des impôts analogues à ceux auxquels s'applique la convention. Une telle extension prend effet à partir de la date, avec les modifications et dans les conditions — y compris les conditions relatives à la cessation d'application — qui sont fixées, de commun accord entre les Etats contractants, par échange de notes diplomatiques ou selon toute autre procédure conforme à leurs dispositions constitutionnelles.

§ 2. A moins que les deux Etats contractants n'en soient convenus autrement, lorsque la convention sera dénoncée par l'un d'eux en vertu de l'article 30, elle cessera de s'appliquer, dans les conditions prévues à cet article, à toute partie du territoire du Portugal à laquelle elle a été étendue conformément au présent article.

VI. DISPOSITIONS FINALES

Article 29

Entrée en vigueur

§ 1er. La convention sera ratifiée et les instruments de ratification seront échangés à Lisbonne aussitôt que possible.

§ 2. La convention entrera en vigueur le quinzième jour suivant celui de l'échange des instruments de ratification et ses dispositions seront applicables :

A. En ce qui concerne la Belgique :

1° aux impôts dus à la source dont le fait générateur se produira à partir du 1er janvier de l'année suivant celle de l'entrée en vigueur de la convention;

2° aux autres impôts établis sur des revenus de périodes impossibles prenant fin à partir du 31 décembre de l'année suivant celle de l'entrée en vigueur de la convention;

3° par dérogation aux 1° et 2°, en ce qui concerne l'article 8, aux impôts établis sur les bénéfices réalisés au cours d'exercices comptables clos à partir du 31 décembre 1963.

B. En ce qui concerne le Portugal :

1° aux impôts dus à la source dont le fait générateur se produira à partir du 1er janvier de l'année suivant celle de l'entrée en vigueur de la convention;

2° aux autres impôts établis sur des revenus afférents à l'année civile suivant celle de l'entrée en vigueur de la convention et aux années suivantes;

3° par dérogation aux 1° et 2°, en ce qui concerne l'article 8, aux impôts établis sur des bénéfices afférents à l'année civile 1963 et aux années suivantes.

Article 30

Dénunciation

La présente convention restera indéfiniment en vigueur, mais chacun des Etats contractants pourra, à partir de la troisième année à dater de celle de l'échange des instruments de ratification, et avec un préavis minimum de six mois avant la fin de chaque année civile, la dénoncer, par écrit et par la voie diplomatique, à l'autre Etat contractant. Dans ce cas, la convention s'appliquera pour la dernière fois :

A. En ce qui concerne la Belgique :

1° aux impôts dus à la source dont le fait générateur se produira au plus tard le 31 décembre de l'année de la dénonciation;

2° aux autres impôts établis sur des revenus de périodes impossibles prenant fin au plus tard le 31 décembre de l'année de la dénonciation.

Artikel 28

Uitbreiding tot andere gebieden

§ 1. Deze overeenkomst kan ongewijzigd of met noodzakelijke wijzigingen worden uitgebreid tot geheel of tot elk deel van het grondgebied van Portugal dat niet onder de toepassing van de overeenkomst valt en dat gelijksoortige belastingen heft als de belastingen waarop de overeenkomst van toepassing is. Zodanige uitbreiding treedt in werking vanaf de datum, met de wijzigingen en op de voorwaarden — daaronder begrepen de voorwaarden met betrekking tot beëindiging van de toepassing — welke tussen de overeenkomstsluitende Staten in onderlinge overeenstemming worden vastgelegd bij diplomatieke notawisseling of op andere wijze in overeenstemming met hun grondwettelijke bepalingen.

§ 2. Tenzij door de twee overeenkomstsluitende Staten anders is overeengekomen, zal de opzegging van de overeenkomst door een van hen op grond van artikel 30, op de in dat artikel bepaalde voorwaarden, een einde maken aan de toepassing van de overeenkomst ten opzichte van elk deel van het grondgebied van Portugal waartoe zij overeenkomstig dit artikel is uitgebreid.

VI. SLOTBEPALINGEN

Artikel 29

Inwerkingtreding

§ 1. De overeenkomst zal worden bekrachtigd en de bekrachtigingsoorkonden zullen zo spoedig mogelijk te Lissabon worden uitgewisseld.

§ 2. De overeenkomst zal in werking treden op de vijftiende dag die volgt op de dag van de uitwisseling van de bekrachtigingsoorkonden en zij zal van toepassing zijn :

A. Met betrekking tot België :

1° op de bij de bron verschuldigde belastingen ten aanzien waarvan het tot belasting aanleiding gevende feit zich voordoet met ingang van 1 januari van het jaar volgend op dat waarin de overeenkomst in werking is getreden;

2° op de andere belastingen geheven naar inkomsten van belastbare tijdperken, eindigend met ingang van 31 december van het jaar volgend op dat waarin de overeenkomst in werking is getreden;

3° in afwijking van 1° en 2°, wat artikel 8 betreft, op de belastingen geheven naar winsten behaald tijdens met ingang van 31 december 1963 afgesloten boekjaren.

B. Met betrekking tot Portugal :

1° op de bij de bron verschuldigde belastingen ten aanzien waarvan het tot belasting aanleiding gevende feit zich voordoet met ingang van 1 januari van het jaar volgend op dat waarin de overeenkomst in werking is getreden;

2° op de andere belastingen geheven naar inkomsten die verband houden met het kalenderjaar volgend op dat waarin de overeenkomst in werking is getreden, en met de volgende jaren;

3° in afwijking van 1° en 2°, wat artikel 8 betreft, op de belastingen geheven naar winsten die verband houden met het kalenderjaar 1963 en met de volgende jaren.

Artikel 30

Opzegging

Deze overeenkomst zal voor onbepaalde tijd in werking blijven; maar elke overeenkomstsluitende Staat kan, met ingang van het derde jaar vanaf het jaar van de uitwisseling van de bekrachtigingsoorkonden, ten minste zes maanden vóór het einde van enig kalenderjaar aan de andere overeenkomstsluitende Staat langs diplomatieke weg een schriftelijke opzegging doen toekomen. In dat geval zal de overeenkomst voor de laatste maal van toepassing zijn :

A. Met betrekking tot België :

1° op de bij de bron verschuldigde belastingen ten aanzien waarvan het tot belasting aanleiding gevende feit zich voordoet ten laatste op 31 december van het jaar van opzegging;

2° op de andere belastingen geheven naar inkomsten van belastbare tijdperken, eindigend ten laatste op 31 december van het jaar van opzegging.

B. En ce qui concerne le Portugal :

1° aux impôts dus à la source dont le fait générateur se produira au plus tard le 31 décembre de l'année de la dénonciation;

2° aux autres impôts établis sur des revenus afférents à l'année de la dénonciation.

En foi de quoi les Plénipotentiaires des deux Etats ont signé la présente Convention et y ont apposé leurs sceaux.

Fait à Bruxelles, le 16 juillet 1969, en double exemplaire, en langues française, néerlandaise et portugaise, les trois textes faisant également foi.

Pour le Royaume de Belgique :

Pierre Harmel.

Pour la République portugaise :

A. Ramos de Paula Coelho.

PROTOCOLE FINAL

Au moment de procéder à la signature de la convention en vue d'éviter les doubles impositions et de régler certaines autres questions en matière d'impôts sur le revenu, conclue ce jour entre la Belgique et le Portugal, les Plénipotentiaires soussignés sont convenus des dispositions suivantes qui forment partie intégrante de cette convention.

1. Administrateurs et commissaires de sociétés

Ad article 16, paragraphe 1er

1° Les sociétés visées à cette disposition sont :

a) les sociétés résidentes de la Belgique qui sont soumises au régime d'imposition des sociétés par actions;

b) les sociétés résidentes du Portugal qui revêtent la forme d'une société anonyme, d'une société en commandite par actions ou d'une société par quotas (sociedade por quotas).

2° Les rétributions visées à cette disposition sont les rétributions allouées aux personnes visées, à un autre titre que pour l'exercice de fonctions réelles et permanentes.

2. Dividendes de sociétés résidentes du Portugal reçus par des sociétés résidentes de la Belgique

Ad article 23, paragraphe 2, 3° et 4°

Dans l'éventualité où, par suite de modifications apportées à la législation belge postérieurement à la signature de la convention, l'exemption d'impôt des sociétés applicable en Belgique aux dividendes de sociétés résidentes de la Belgique reçus par une autre société résidente de la Belgique serait limitée à certaines participations, l'application de l'article 23, paragraphe 2, 3° et 4°, de la convention sera limitée aux dividendes de participations similaires dans des sociétés résidentes du Portugal. Dans cette éventualité, la double imposition des dividendes ne se rapportant pas à de telles participations sera évitée conformément à l'article 23, paragraphe 2, 2°.

Fait à Bruxelles, le 16 juillet 1969, en double exemplaire, en langues française, néerlandaise et portugaise.

Pour le Royaume de Belgique :

Pierre Harmel.

Pour la République portugaise :

A. Ramos de Paula Coelho.

B. Met betrekking tot Portugal :

1° op de bij de bron verschuldigde belastingen ten aanzien waarvan het tot belasting aanleiding gevende feit zich voordoet ten laatste op 31 december van het jaar van opzegging;

2° op de andere belastingen geheven naar inkomsten die verband houden met het jaar van opzegging.

Ten blijke waarvan de Gevolmachtigden van beide Staten deze Overeenkomst hebben ondertekend en daaraan hun zegel hebben gehecht.

Gedaan te Brussel op 16 juli 1969, in tweevoud, in de Nederlandse, de Franse en de Portugese taal, zijnde de drie teksten gelijkelijk authentiek.

Voor het Koninkrijk België :

Pierre Harmel.

Voor de Portugese Republiek :

A. Ramos de Paula Coelho.

SLOTPROTOCOL

Bij de ondertekening van de overeenkomst tot het vermijden van dubbele belasting en tot regeling van sommige andere aangelegenheden inzake belastingen naar het inkomen, heden tussen België en Portugal gesloten, zijn de ondergetekende Gevolmachtigden overeengekomen, dat de volgende bepalingen een integrerend deel van die overeenkomst zullen uitmaken.

1. Beheerders en commissarissen van vennootschappen

Ad artikel 16, paragraaf 1

1° De in deze bepaling bedoelde vennootschappen zijn :

a) vennootschappen die verblijfhouder van België zijn en onderworpen zijn aan het belastingstelsel van de vennootschappen op aandelen;

b) vennootschappen, verblijfhouders van Portugal, die de vorm hebben van een naamloze vennootschap, van een vennootschap bij wijze van geldschieting op aandelen of van een vennootschap per quota (sociedade por quotas).

2° De in deze bepaling bedoelde uitkeringen zijn de uitkeringen die aan de bedoelde personen worden verleend anders dan uit hoofde van de uitoefening van werkelijke en vaste functies.

2. Dividenden van een vennootschap, verblijfhouder van Portugal, ontvangen door een vennootschap, verblijfhouder van België

Ad artikel 23, paragraaf 2, 3° en 4°

Indien ten gevolge van wijzigingen in de Belgische wetgeving na de ondertekening van de overeenkomst, de vrijstelling van vennootschapsbelasting die in België van toepassing is op dividend van vennootschappen, verblijfhouders van België, ontvangen door een andere vennootschap, verblijfhouder van België, mocht worden beperkt tot bepaalde deelnemingen, zal artikel 23, paragraaf 2, 3° en 4°, van de overeenkomst nog slechts van toepassing zijn op dividend van soortgelijke deelnemingen in vennootschappen, verblijfhouders van Portugal. In een zodanig geval zal de dubbele belasting van dividend die geen verband houden met zulke deelnemingen voorkomen worden overeenkomstig artikel 23, paragraaf 2, 2°.

Gedaan te Brussel op 16 juli 1969, in tweevoud, in de Nederlandse, de Franse en de Portugese taal.

Voor het Koninkrijk België :

Pierre Harmel.

Voor de Portugese Republiek :

A. Ramos de Paul Coelho.